

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου**

**Γενική Γραμματεία
Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας
Μονάδα Εποπτείας & Αξιολόγησης Κέντρων Φιλοξενίας
Ασυνόδευτων Ανηλίκων**

**Έκθεση Ευρημάτων
του Β΄ Κύκλου Αξιολόγησης
των Κέντρων Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων:
Μάϊος 2024 - Απρίλιος 2025**

Δεκέμβριος 2025

Το κείμενο της παρούσας Έκθεσης συντάχθηκε από αξιολογητές που εργάζονται στη Μονάδα Εποπτείας και Αξιολόγησης της Γενικής Γραμματείας Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας, του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου

Για την παράθεση:

Κοφινά Στ., Τριπερίνα Κ., Κολιός Γ., Μουστάκη - Ζέη Αλ., Μουτζίκου Κ., Βασιλείου Ελ., Μουλοσιώτη Μ., Μπότση Ελ., (2025), Έκθεση Ευρημάτων του Β' Κύκλου Αξιολόγησης των Κέντρων Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων: Μάιος 2024 - Απρίλιος 2025, Γενική Γραμματεία Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας, Υπουργείο Μετανάστευσης και Ασύλου

ΜΗΝΥΜΑ ΓΕΝΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ ΕΥΑΛΩΤΩΝ ΠΟΛΙΤΩΝ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Η Γενική Γραμματεία Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας συνεχίζει το έργο της στην προστασία των ασυνόδευτων ανηλίκων μέσα από την επιχειρησιακή της λειτουργία και τις θεσμικές πρωτοβουλίες που αναλαμβάνονται, που έχουν ενδυναμώσει το πλαίσιο φροντίδας που παρέχεται στους ασυνόδευτους ανήλικους και το ρόλο του κράτους στην εποπτεία των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Οι σχέσεις με την Κοινωνία των Πολιτών στηρίζονται πλέον σε πρότυπους κανόνες λειτουργίας και προδιαγραφές που πλαισιώνουν τη συνεργασία γύρω από τον κοινό στόχο κάθε ασυνόδευτο παιδί που φιλοξενείται σε δομές μακροχρόνιας φιλοξενίας να απολαμβάνει ένα βασικό επίπεδο παροχών και υπηρεσιών και να νοιώθει ασφαλές και προστατευμένο.

Οι προκλήσεις είναι πολλές, υπάρχει όμως πλούσια εμπειρία από το πεδίο και κοινός στόχος: αυτός της ασφάλειας και της προστασίας των παιδιών που βρίσκονται σε κίνηση, εκτεθειμένα σε πολλαπλούς κινδύνους και χωρίς γονική προστασία. Η διαρκής υποστήριξη των Δομών Μακροχρόνιας Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων και η εγκατάσταση ενός συνεκτικού και ισχυρού συστήματος φιλοξενίας και φροντίδας με ολιστική και παιδοκεντρική προσέγγιση παραμένει στην πρώτη γραμμή των προσπαθειών μας. Μαζί με την ευθύνη να στεκόμαστε δίπλα στο προσωπικό της πρώτης γραμμής, αρωγοί και συνοδοιπόροι.

Ηρακλής Μοσκόφ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα έκθεση συντάσσεται από τη Μονάδα Εποπτείας και Αξιολόγησης Κέντρων Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (εφεξής Μονάδα Εποπτείας) της Γενικής Γραμματείας Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας (εφεξής Γενική Γραμματεία). Σκοπός της είναι η στατιστική ανάλυση και ποιοτική αποτίμηση των ευρημάτων των ελέγχων που πραγματοποιήθηκαν από κλιμάκια της Μονάδας κατά τον Β΄ Κύκλο Αξιολόγησης των Δομών Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, με περίοδο αναφοράς από τον Μάιο 2024 έως τον Απρίλιο 2025. Οι εν λόγω δομές λειτουργούν υπό την ευθύνη φορέων της Κοινωνίας των Πολιτών, Διεθνούς Οργανισμού καθώς και ΟΤΑ α΄ βαθμού. Χωροθετούνται σε όλη την επικράτεια και διακρίνονται σε Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (Κ.Φ.Α.Α.), Εποπτευόμενα Διαμερίσματα Ημιαυτόνομης Διαβίωσης (Ε.Δ.Η.Δ.) και Δομές Επείγουσας Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (Δ.Ε.Φ.Α.Α.). Όλες οι δομές έχουν εγγραφεί στο Μητρώο Κέντρων Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (Μητρώο Κ.Φ.Α.Α.) που τηρείται από τη Μονάδα Εποπτείας και Αξιολόγησης, κατόπιν κατάθεσης των απαραίτητων δικαιολογητικών που πιστοποιούν την επάρκεια του φορέα λειτουργίας, την καταλληλότητα του κτιρίου που στεγάζεται και λειτουργεί η δομή και του εξοπλισμού, καθώς και την οργανωτική και λειτουργική της επάρκεια ως δομή φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων.

Το έργο της Μονάδας Εποπτείας, συνιστά την εποπτεία του κράτους στην τήρηση των προδιαγραφών λειτουργίας από τις Δομές Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων, όπως ορίζονται στην υφιστάμενη νομοθεσία. Οι έλεγχοι που πραγματοποιούνται από τη Μονάδα Εποπτείας αποσκοπούν στην διαπίστωση της ορθής και επαρκούς τήρησης των Πρότυπων Κανόνων Λειτουργίας από τους φορείς λειτουργίας των δομών, με στόχο τη διασφάλιση της φροντίδας, της ασφάλειας και της προστασίας των φιλοξενούμενων ανηλίκων. Στο πλαίσιο των ελέγχων διαπιστώνονται σχετικές αποκλίσεις και κατόπιν συστάσεων που τίθενται προς τους φορείς λειτουργίας των δομών φιλοξενίας, εκκινούνται διαδικασίες συμμόρφωσης. Παράλληλα, ανιχνεύονται οργανωτικά κενά και δυσκολίες όσο και καλές πρακτικές ως προς τη λειτουργία των δομών φιλοξενίας, τα οποία αναδεικνύονται για άμβλυνση των προβλημάτων και βελτίωση αλλά παράλληλα αξιοποιούνται και στην ανάπτυξη πρωτοβουλιών από πλευράς Γενικής Γραμματείας, με στόχο τη διαμόρφωση ποιοτικής, παιδοκεντρικής και ολιστικής προσέγγισης στην παροχή υπηρεσιών.

2. Η ΜΟΝΑΔΑ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ

Η Μονάδα Εποπτείας και Αξιολόγησης Κέντρων Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων συστάθηκε το 2020 και αποτελεί μία από τις τέσσερις (4) Μονάδες της Γενικής Γραμματείας Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας (άρ. 6 του π.δ. 77/2023, Α΄ 130). Βάσει του Οργανισμού του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου έχει ως αρμοδιότητες (άρ. 40 του π.δ. 106/2020, Α΄ 255):

α. τον έλεγχο της εφαρμογής των προδιαγραφών λειτουργίας των κέντρων φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων, ήτοι κάθε χώρου που χρησιμοποιείται για την ομαδική φιλοξενία

ασυνόδευτων ανηλίκων και λειτουργεί σε δημόσια ή ιδιωτικά κτίρια κατάλληλα διαμορφωμένα υπό τη διαχείριση δημόσιων ή ιδιωτικών μη κερδοσκοπικών φορέων ή διεθνών οργανισμών, συμπεριλαμβανομένων των εποπτευόμενων διαμερισμάτων,

β. τη διενέργεια επιτόπιων επισκέψεων σε κέντρα φιλοξενίας και τη συνεργασία με αρμόδιους φορείς, κρατικούς και μη, με σκοπό την καταγραφή των συνθηκών και καταστάσεων που αντιμετωπίζουν οι ασυνόδευτοι ανήλικοι, τον σχεδιασμό των απαιτούμενων παρεμβάσεων και την παρακολούθηση της υλοποίησης και της αποτελεσματικότητας αυτών,

γ. την παρακολούθηση και τακτική αξιολόγηση της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται από τα κέντρα φιλοξενίας των ασυνόδευτων ανηλίκων,

δ. την ανάπτυξη εργαλείων και μεθόδων αξιολόγησης της ποιότητας των υπηρεσιών που παρέχονται στους ανηλίκους,

ε. την παρακολούθηση της βελτίωσης της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών από τα κέντρα φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων, μέσω της συστηματικής διερεύνησης των δυσκολιών που παρουσιάζονται και την παροχή διαρκούς εκπαίδευσης και υποστήριξης του προσωπικού τους,

στ. την τήρηση Μητρώου των Κέντρων Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (Κ.Φ.Α.Α./Ε.Δ.Η.Δ./Δ.Ε.Φ.Α.Α.) βάσει της κείμενης νομοθεσίας,

ζ. τη συνεργασία με την Ειδική Υπηρεσία Συντονισμού και Διαχείρισης Προγραμμάτων του Ταμείου Ασύλου, Μετανάστευσης και Ένταξης και Ταμείου Εσωτερικής Ασφαλείας και άλλων πόρων.

Τον Ιούλιο του 2022 θεσμοθετήθηκε το Πλαίσιο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων. Συγκεκριμένα, αυτό ρυθμίζεται από τις διατάξεις των άρθρων 66ΚΕ έως 66ΛΑ του νόμου 4939/2022 «Κύρωση Κώδικα Νομοθεσίας για την υποδοχή, τη διεθνή προστασία πολιτών τρίτων χωρών και ανιθαγενών και την προσωρινή προστασία σε περίπτωση μαζικής εισροής εκτοπισθέντων αλλοδαπών» (Α' 111), όπως προστέθηκαν με τα άρθρα 31 έως 37 του νόμου 4960/2022 «Εθνικό Σύστημα Επιτροπείας και Πλαίσιο Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων και άλλες διατάξεις αρμοδιότητας του Υπουργείου Μετανάστευσης και Ασύλου» (Α' 145), και ισχύουν σήμερα.

Το 2023 θεσμοθετήθηκαν το Πλαίσιο Πρότυπων Κανόνων Λειτουργίας και Αδειοδότησης των Κέντρων Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (υπ' αρ. 187634/2023 Κοινή Υπουργική Απόφαση, Β' 2125, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει) καθώς και το Πλαίσιο Πρότυπων Κανόνων Λειτουργίας Εποπτευόμενων Διαμερισμάτων Ημιαυτόνομης Διαβίωσης Ασυνόδευτων Ανηλίκων (υπ' αρ. 138529/2023 απόφαση της Υφυπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου, Β' 1615, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει), ενώ το 2024, και εντός της περιόδου αναφοράς, συμπληρώθηκε στη νομοθεσία και το Πλαίσιο Πρότυπων Κανόνων Λειτουργίας των Δομών

Επείγουσας Φιλοξενίας Ασουνόδευτων Ανηλίκων (υπ' αρ. 193953/2024 απόφαση της Υφυπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου, Β' 4214).

Στα ανωτέρω θεσμικά κείμενα, μεταξύ άλλων, προβλέπεται ότι η Μονάδα Εποπτείας είναι η αρμόδια αρχή ελέγχου των Δομών Φιλοξενίας Ασουνόδευτων Ανηλίκων και περιγράφεται αναλυτικά το πλαίσιο και η μεθοδολογία των ελέγχων που διενεργεί, καθώς και οι διαδικασίες συμμόρφωσης και κυρώσεων που επιβάλλει.

Τέλος, προβλέπεται ότι μετά την ολοκλήρωση ενός κύκλου αξιολόγησης η Μονάδα Εποπτείας α) προβαίνει σε ανατροφοδότηση, συμβουλές και πληροφορίες προς τους φορείς λειτουργίας των δομών φιλοξενίας αναφορικά με τις ελάχιστες προδιαγραφές ποιότητας που θα πρέπει να πληρούνται καθώς και τις βελτιώσεις που πρέπει να γίνουν στις συνθήκες φιλοξενίας και παρεχόμενης φροντίδας, β) σχεδιάζει, οργανώνει και υλοποιεί δράσεις επιμόρφωσης του προσωπικού και των εθελοντών των Δομών Φιλοξενίας, γ) προβαίνει σε διασύνδεση με άλλες υπηρεσίες και φορείς για την αποτελεσματικότερη προστασία και προάσπιση των δικαιωμάτων και κάλυψη των αναγκών των φιλοξενούμενων (αρ. 31 της υπ' αρ. 187634/2023 ΚΥΑ, αρ. 28 της υπ' αρ. 138529/2023 ΥΑ και αρ. 28 της υπ. αρ. 193953/2024 ΥΑ).

3. ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Οι Δομές Φιλοξενίας Ασουνόδευτων Ανηλίκων που υπόκεινται σε έλεγχο, είναι οι δομές που εγγράφονται στο Μητρώο Κέντρων Φιλοξενίας Ασουνόδευτων Ανηλίκων που τηρείται από τη Μονάδα Εποπτείας και Αξιολόγησης. Διακρίνονται σε:

- Κέντρα Φιλοξενίας Ασουνόδευτων Ανηλίκων (Κ.Φ.Α.Α.) που συνιστούν δομές μακροχρόνιας φιλοξενίας, δυναμικότητας έως τριάντα (30) ανηλίκους. Λειτουργούν σε 24ωρη βάση, επτά ημέρες την εβδομάδα συμπεριλαμβανομένων εορτών και αργιών, στελεχώνονται με συγκεκριμένο (κατ' ελάχιστο) αριθμό μελών προσωπικού και ειδικοτήτων και στοχεύουν στην παροχή ολοκληρωμένου πλαισίου προστασίας και υπηρεσιών φροντίδας και υποστήριξης. Κατά την περίοδο αναφοράς, λειτουργούσαν στην επικράτεια εξήντα ένα (61) Κ.Φ.Α.Α..
- Εποπτευόμενα Διαμερίσματα Ημιαυτόνομης Διαβίωσης (Ε.Δ.Η.Δ.) που συνιστούν δομές μακροχρόνιας φιλοξενίας μικρής δυναμικότητας (έως τέσσερις ανήλικοι ανά διαμέρισμα). Απευθύνονται σε ανηλίκους που έχουν συμπληρώσει το 16ο έτος της ηλικίας τους, και οι υπηρεσίες που παρέχονται εστιάζουν στην υποστηριζόμενη σταδιακή αυτονόμησή τους για την ομαλή μετάβασή στην ενήλικη ζωή. Κατά την περίοδο αναφοράς λειτουργούσαν στην επικράτεια εξήντα (60) Ε.Δ.Η.Δ..
- Δομές Επείγουσας Φιλοξενίας (Δ.Ε.Φ.Α.Α.) που συνιστούν δομές προσωρινής φιλοξενίας με μέγιστη δυναμικότητα πενήντα (50) ανηλίκων. Οι υπηρεσίες που παρέχονται αποσκοπούν αφενός στην άμεση προστασία και υποστήριξη των ανηλίκων που διαβιούν σε επισφαλείς συνθήκες στέγασης, αφετέρου στην προετοιμασία των ανηλίκων για την ένταξή τους στις δομές μακροχρόνιας φιλοξενίας. Κατά την περίοδο αναφοράς λειτουργούσαν στην επικράτεια τέσσερις (4) Δ.Ε.Φ.Α.Α..

Η πλειοψηφία των δομών φιλοξενίας λειτουργεί σε κτίρια τα οποία κατά κύριο λόγο βρίσκονται εντός του αστικού ιστού. Η στέγαση των ανηλίκων γίνεται με βασικά κριτήρια το φύλο και την ηλικία, ωστόσο ανήλικοι με αυξημένες ανάγκες φροντίδας, προστασίας και φροντίδας δεν δύνανται να εντάσσονται σε Ε.Δ.Η.Δ..

4. ΕΙΔΗ ΕΛΕΓΧΩΝ

Τα είδη ελέγχων που διενεργούνται από τη Μονάδα Εποπτείας συνίστανται σε:

- **Τακτικούς ελέγχους**, με στόχο την διαπίστωση της εφαρμογής των πρότυπων κανόνων λειτουργίας από τις δομές φιλοξενίας και την περιοδική εποπτεία και αξιολόγηση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών στους ασυνόδευτους ανηλίκους και διενεργούνται μέσω αυτοψίας.
- **Έκτακτους ελέγχους**, οι οποίοι πραγματοποιούνται είτε αυτεπαγγέλτως είτε σε περίπτωση υποβολής (με κάθε μέσο) προς την Γενική Γραμματεία επώνυμης αναφοράς/καταγγελίας σε σχέση με τη λειτουργία της δομής φιλοξενίας. Οι έκτακτοι έλεγχοι πραγματοποιούνται μέσω αυτοψίας αλλά και με άλλα μέσα. Στόχος τους είναι η άμεση διερεύνηση του περιστατικού, η παροχή άμεσης συμβουλευτικής υποστήριξης στο φορέα λειτουργίας για την έγκαιρη επίλυση του ζητήματος, η εκτίμηση της κατάστασης σχετικά με τις συνθήκες διαβίωσης στη δομή και συνακόλουθα η αναγκαιότητα λήψης έκτακτων μέτρων για την προστασία των ανηλίκων ή/και του προσωπικού.
- **Ελέγχους επαλήθευσης**, με στόχο την διαπίστωση της συμμόρφωσης με τις διατάξεις του θεσμικού πλαισίου βάσει των συστάσεων που τέθηκαν κατόπιν του τακτικού ή έκτακτου ελέγχου.

Ο έλεγχος, εκτός από τις αυτοψίες, περιλαμβάνει τη συλλογή πληροφοριών από τη Μονάδα Εποπτείας με οποιοδήποτε μέσο θεωρηθεί πρόσφορο για το σκοπό της εποπτείας και αξιολόγησης.

5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΛΕΓΧΩΝ

Η διαδικασία των ελέγχων είναι πολυεπίπεδη και συμμετοχική και βασίζεται σε καθορισμένα στάδια, που ξεκινούν από την προετοιμασία και τον επιτόπιο έλεγχο, συνεχίζουν με την αποτύπωση ευρημάτων και συστάσεων, και ολοκληρώνονται με την παρακολούθηση της συμμόρφωσης και την τελική επιβεβαίωση αυτής. Ειδικότερα, τα στάδια ελέγχου σε Δομές Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων περιλαμβάνουν:

- **Στάδιο προετοιμασίας**, κατά το οποίο μελετώνται από το κλιμάκιο ελέγχου όλες οι διαθέσιμες πηγές δεδομένων για την υπό έλεγχο δομή.
- **Στάδιο διενέργειας επιτόπιου ελέγχου**, κατά το οποίο πραγματοποιούνται με κάθε πρόσφορο μέσο και με συνήθεις τυπικές διαδικασίες τα εξής: περιήγηση στους χώρους της δομής, συζήτηση με μέλη του προσωπικού, έλεγχος αποδεικτικών εγγράφων οργάνωσης και λειτουργίας της δομής και υλοποίησης των παρεχόμενων υπηρεσιών, δειγματοληπτικός έλεγχος ατομικών φακέλων ανηλίκων και εργαζομένων, ομαδικές συζητήσεις και ατομικές ημι-δομημένες συνεντεύξεις με μέλη του προσωπικού,

εστιασμένη συζήτηση με ομάδα ανηλίκων (focus group) με τη συνδρομή ανεξάρτητων από το φορέα διερμηνέων, ανασκόπηση και διευκρινίσεις ως προς τα ευρήματα με μέλη του προσωπικού των δομών και εκπρόσωπο/ους του Φορέα Λειτουργίας.

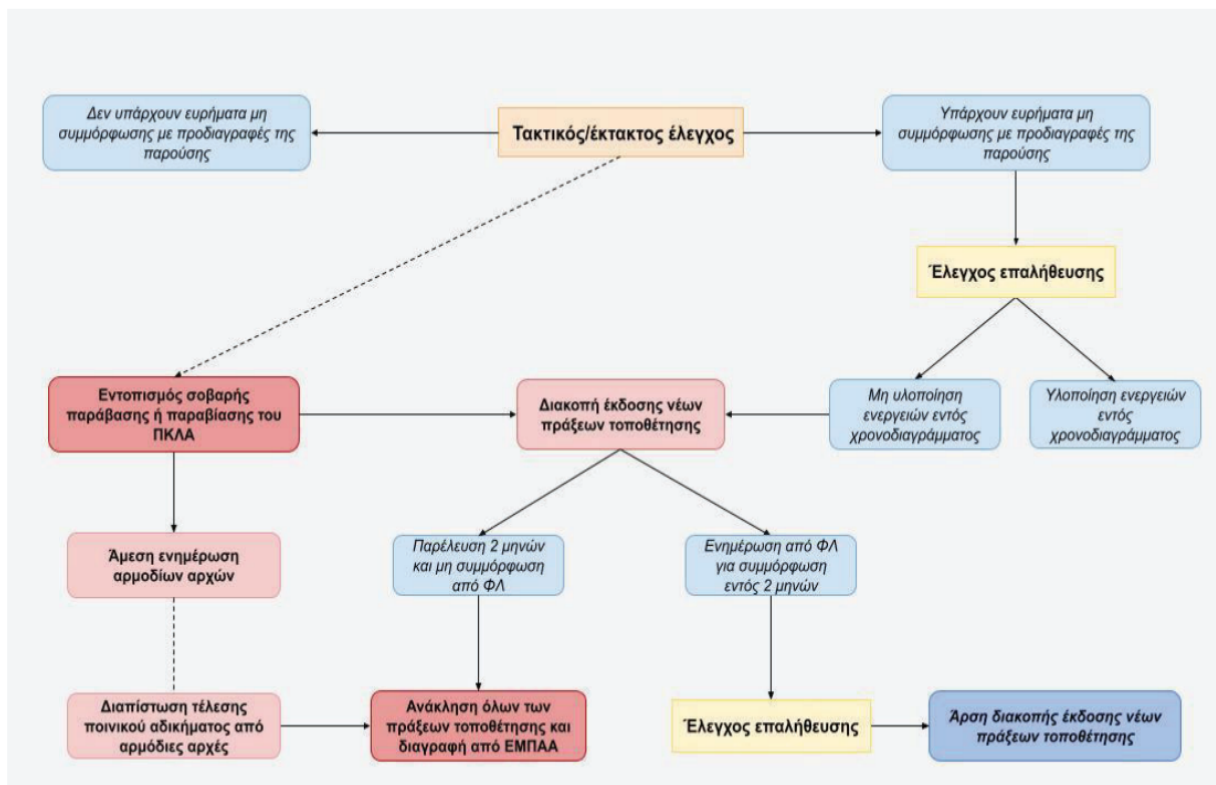
Η προστιθέμενη αξία της μεθοδολογικής προσέγγισης έγκειται στο γεγονός ότι δίνει φωνή στους εργαζόμενους στις δομές μακροχρόνιας φιλοξενίας, όπως επίσης και στους ίδιους τους ασυνόδευτους ανήλικους οι οποίοι γίνονται “συν - κοινωνοί” της διαδικασίας αξιολόγησης, προσφέροντας τις απόψεις τους για την καθημερινή λειτουργία της δομής και τις παρεχόμενες σε αυτή υπηρεσίες. Ταυτόχρονα, και οι φορείς λειτουργίας έχουν τη δυνατότητα να εκθέσουν τις θέσεις τους γύρω από τις συστάσεις που τίθενται και να συνδιαμορφώσουν το πλαίσιο βελτίωσης των υπό αξιολόγηση στοιχείων. Υπό αυτό το πρίσμα η εποπτεία και αξιολόγηση των δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων διέπεται από τις αρχές της συμμετοχικότητας, της παιδοκεντρικής θεώρησης, της υποστήριξης και της εστίασης στη θετική αλλαγή.

- **Στάδιο Σύνταξης της Έκθεσης Αξιολόγησης** και αποστολής της στη δομή που ελέγχθηκε και στο φορέα λειτουργίας. Στην Έκθεση Αξιολόγησης περιλαμβάνονται: α) τα ευρήματα του ελέγχου συνοπτικά, β) συστάσεις συμμόρφωσης και τα αντίστοιχα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία ο φορέας υποχρεούται να προσκομίσει, και γ) προτάσεις βελτίωσης. Τίθεται επίσης συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα μέσα στο οποίο ο φορέας λειτουργίας καλείται να έχει συμμορφωθεί ως προς τις οριζόμενες συστάσεις.
- **Στάδιο Επαλήθευσης (follow up)** της συμμόρφωσης, στις συστάσεις που έχουν τεθεί. Το στάδιο επαλήθευσης, αναλόγως της φύσης και της βαρύτητας των ευρημάτων, δύναται να περιλαμβάνει μελέτη των αποδεικτικών στοιχείων που προσκομίστηκαν μέσω ηλεκτρονικής αλληλογραφίας στη Μονάδα Εποπτείας ή/και πραγματοποίηση επιτόπιου ελέγχου για την επαλήθευση της συμμόρφωσης (αυτοψία).
- **Στάδιο Σύνταξης Έκθεσης Επαλήθευσης** η οποία ολοκληρώνει τον έλεγχο και επιβεβαιώνει τη συμμόρφωση του φορέα λειτουργίας και της δομής ως προς τις συστάσεις.

Οι έκτακτοι έλεγχοι ακολουθούν παρόμοια μεθοδολογία με στοχευμένη διερεύνηση, η οποία ορίζεται από το περιεχόμενο της εκάστοτε αναφοράς/καταγγελίας.

Σημειώνεται ότι όλες οι Εκθέσεις της Μονάδας Εποπτείας, βάσει θεσμικού πλαισίου, κοινοποιούνται στην εκάστοτε χρηματοδοτική αρχή και στις λοιπές Μονάδες της Γενικής Γραμματείας για να λάβουν γνώση, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί περιγράφεται η διαδικασία εποπτείας και αξιολόγησης όπως προβλέπεται στην ισχύουσα νομοθεσία.

6. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ ΑΝΑ ΤΥΠΟ ΔΟΜΗΣ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ

Ο Α΄ Κύκλος Αξιολόγησης (Απρίλιος 2023 - Μάρτιος 2024) εστίασε στις συνθήκες διαβίωσης των ασυνόδευτων ανηλίκων στις Δομές Φιλοξενίας. Οι συστάσεις που τέθηκαν από τα αρμόδια κλιμάκια ελέγχου συνέβαλαν ουσιαστικά στην συνολική αναβάθμιση των κτιριακών εγκαταστάσεων και στη διασφάλιση επαρκούς και κατάλληλου εξοπλισμού για τις ανάγκες τόσο των εργαζομένων όσο και των φιλοξενούμενων ανηλίκων.

Κατά τον Β΄ Κύκλο Αξιολόγησης (Μάιος 2024 - Απρίλιος 2025) οι έλεγχοι επικεντρώθηκαν στην οργάνωση και λειτουργία των Δομών Φιλοξενίας, με έμφαση στη βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών και στην ενίσχυση της ικανότητας του προσωπικού για την αποτελεσματική ανταπόκριση σε κρίσεις και επείγουσες καταστάσεις. Για τους σκοπούς αυτούς, η Μονάδα Εποπτείας προχώρησε στη διενέργεια ελέγχων επί του Εσωτερικού Κανονισμού Λειτουργίας (Ε.Κ.Λ.) των Κέντρων Φιλοξενίας, στον οποίο περιλαμβάνονται η Πολιτική Παιδικής Προστασίας (Π.Π.Π.) και ο Κώδικας Δεοντολογίας Προσωπικού (Κ.Δ.Π.). Η εν λόγω διαδικασία κρίθηκε επιβεβλημένη, κατόπιν διαπιστώσεων του Α΄ Κύκλου Αξιολόγησης όπου εκτιμήθηκε ότι η βελτίωση των οργανωτικών κειμένων με στόχο να είναι λειτουργικά επιχειρησιακά κείμενα, θα διευκόλυνε την ενδυνάμωση των νεοπροσλαμβανόμενων εργαζομένων να κατανοήσουν σε σύντομο χρόνο σημαντικά ζητήματα λειτουργίας των δομών φιλοξενίας, σε ένα πλαίσιο με μεγάλη κινητικότητα του προσωπικού. Ταυτόχρονα υπήρξε εστίαση στις ενημερώσεις συμβάντων που κοινοποιούνται στη Γενική Γραμματεία, με στόχο τα κλιμάκια ελέγχου να

εντοπίσουν ανάγκες βελτίωσης και αλλαγών που θα μπορούσαν να ενισχύσουν την επιχειρησιακή ετοιμότητα και ικανότητα των δομών. Τέλος έμφαση δόθηκε σε μέτρα πρόληψης των συγκρούσεων και στην ανάδειξη της παιδαγωγικής διάστασης στην φροντίδα των φιλοξενούμενων ανηλίκων, ως ευθύνη του προσωπικού στη ρύθμιση συμπεριφορών και στην ενεργοποίηση της συμμετοχής των ανηλίκων σε σχέδια προσωπικής ανάπτυξης.

6.1. Γενικά στατιστικά στοιχεία των ελέγχων

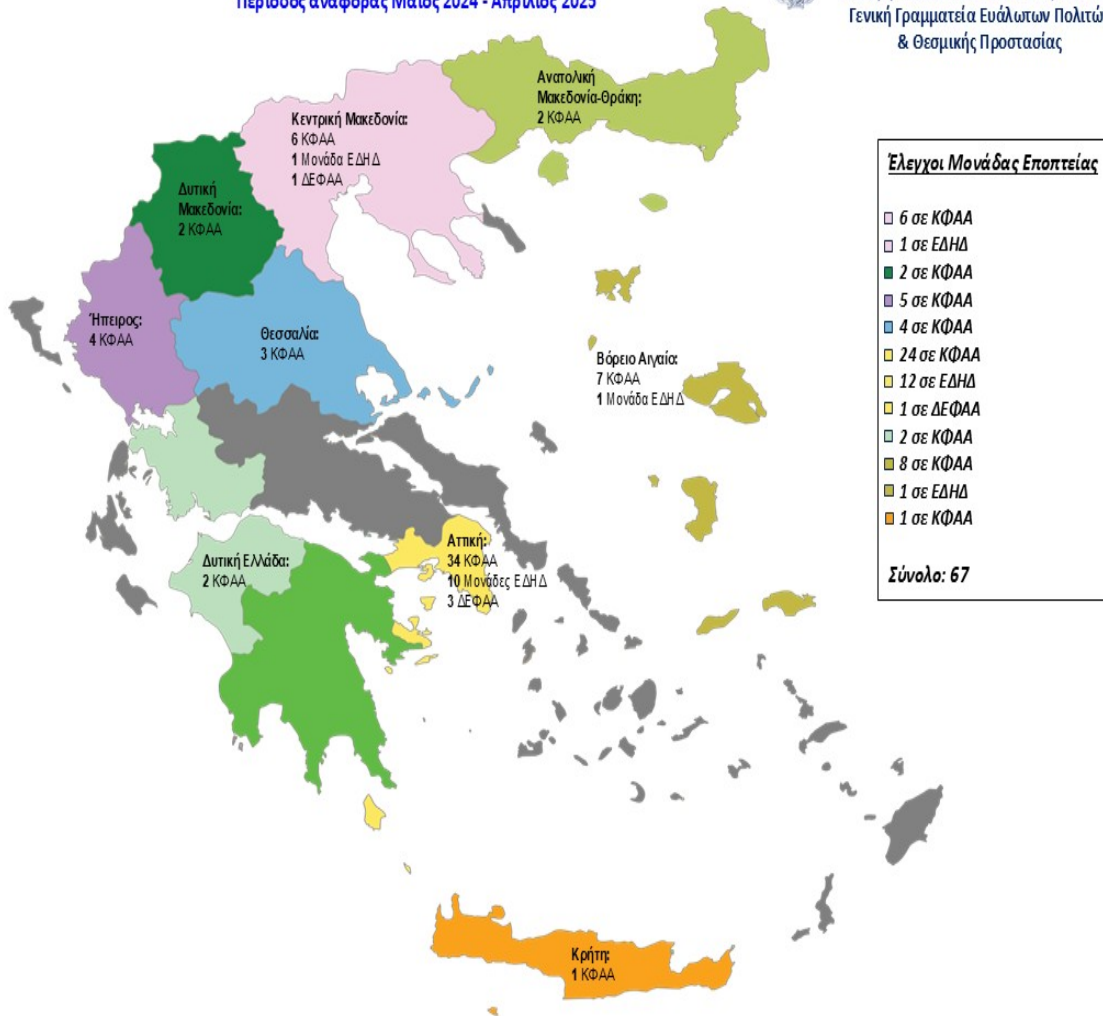
Η Μονάδα Εποπτείας και Αξιολόγησης πραγματοποίησε συνολικά **67 επιτόπιους ελέγχους** σε Δομές Φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων σε όλη την επικράτεια, καλύπτοντας το **74%** του συνόλου των διαθέσιμων δομών φιλοξενίας (μακροχρόνιας και επείγουσας) που λειτουργούσαν την περίοδο αναφοράς. Ειδικότερα, **ελέγχθηκαν το 72%** των υφιστάμενων κατά την περίοδο αναφοράς **Κ.Φ.Α.Α., το σύνολο (100%) των Ε.Δ.Η.Δ. και το 25% των Δ.Ε.Φ.Α.Α.**

Κατά τη διενέργεια των ελέγχων, η συμμετοχή των εμπλεκόμενων αποτέλεσε ουσιώδη παράμετρο της διαδικασίας αξιολόγησης, καθώς συνεντεύξεις και συζητήσεις πραγματοποιήθηκαν με περισσότερους από **390 εργαζομένους** δομών μακροχρόνιας φιλοξενίας και **447 φιλοξενούμενους ανηλίκους**, οι οποίοι διατύπωσαν απόψεις και παρατηρήσεις αναφορικά με την οργάνωση και τη λειτουργία των δομών. Από τους συνολικά 67 επιτόπιους ελέγχους, 54 υλοποιήθηκαν βάσει ετήσιου προγραμματισμού και 13 πραγματοποιήθηκαν εκτάκτως, είτε για τη διερεύνηση αναφορών είτε για την επιτόπια διαπίστωση της προόδου συμμόρφωσης προς τις συστάσεις των κλιμακίων ελέγχου. Στον ακόλουθο χάρτη αποτυπώνονται, το σύνολο των δομών φιλοξενίας που λειτουργούσαν στην επικράτεια κατά την εξεταζόμενη αξιολογητική περίοδο, καθώς και οι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν από τη Μονάδα Εποπτείας.

Δομές φιλοξενίας ανά περιφέρεια
Περίοδος αναφοράς Μάιος 2024 - Απρίλιος 2025

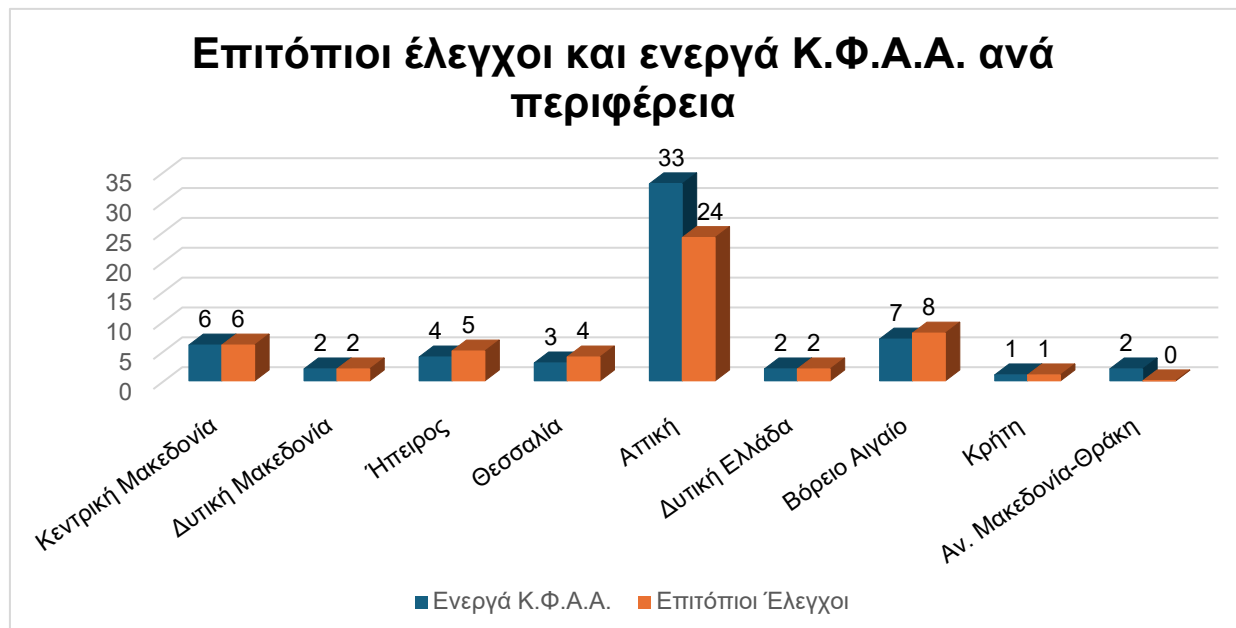

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Υπουργείο Μετανάστευσης & Ασύλου
Γενική Γραμματεία Ευάλωτων Πολιτών
& Θεσμικής Προστασίας

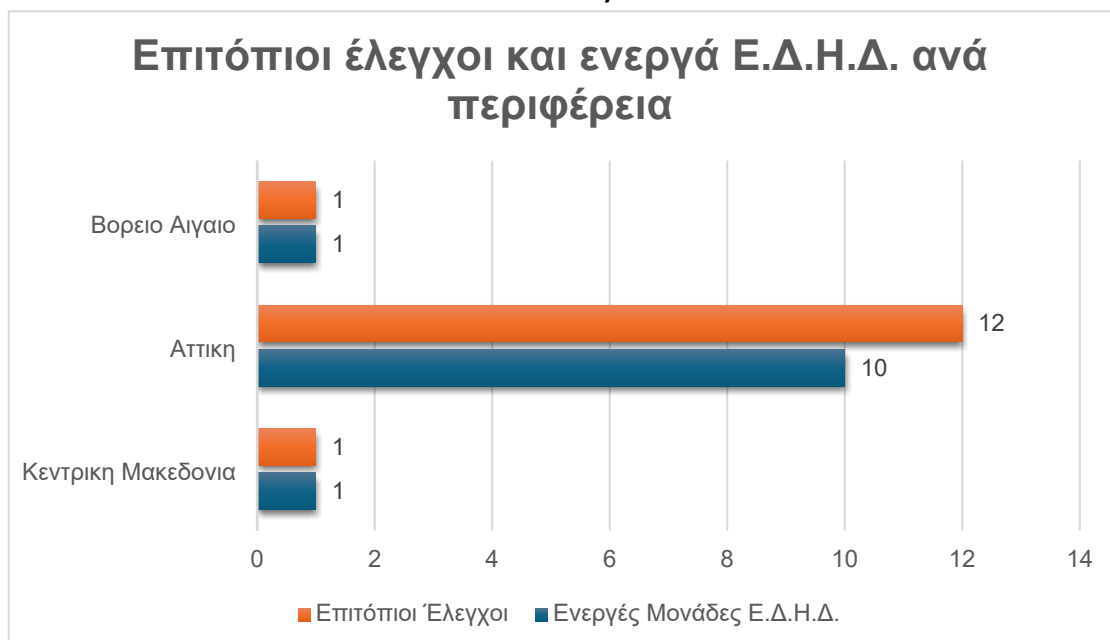
Ειδικότερα, **ανά τύπο δομής φιλοξενίας**, στον Πίνακα 1 αποτυπώνονται, ανά διοικητική περιφέρεια, τα ενεργά Κ.Φ.Α.Α. καθώς και οι αντίστοιχοι έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν από κλιμάκια της Μονάδας Εποπτείας. Διαπιστώνεται ότι σε κάποιες γεωγραφικές περιφέρειες ο αριθμός ελέγχων υπερβαίνει τον αριθμό των υφιστάμενων δομών, συνθήκη που προκύπτει από τη φύση και την έκταση των ευρημάτων των ελέγχων που υπέδειξαν την ανάγκη νέου επιτόπιου/ων ελέγχου/ων στο Κ.Φ.Α.Α., ιδιαίτερα όταν η δομή φιλοξενίας είχε τεθεί σε καθεστώς παρακολούθησης.

Πίνακας 1

Αναφορικά με τους ελέγχους που πραγματοποιήθηκαν στα Ε.Δ.Η.Δ. κατά την περίοδο αναφοράς, στον Πίνακα 2 αποτυπώνονται οι έλεγχοι ανά Μονάδα Ε.Δ.Η.Δ. στις τρεις διοικητικές περιφέρειες της χώρας που λειτουργούν. Κάθε Μονάδα Ε.Δ.Η.Δ. αποτελείται από 5 διαμερίσματα, ως εκ τούτου οι κατωτέρω έλεγχοι αντιστοιχούν σε ελέγχους του συνόλου των 60 διαμερισμάτων που λειτουργούσαν κατά την αξιολογητική περίοδο στην επικράτεια.

Πίνακας 2

Όσον αφορά στις **Δ.Ε.Φ.Α.Α.**, από τις τέσσερις (4) που λειτουργούν στην επικράτεια, οι τρεις (3) βρίσκονται στην περιφέρεια Αττικής και μία (1) στην περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Κατά τον Β΄ Κύκλο Αξιολόγησης, λόγω και της πρόσφατης θεσμοθέτησης των προδιαγραφών λειτουργίας Δ.Ε.Φ.Α.Α. και των διαδικασιών έλεγχου αυτών (Δεκέμβριος 2024), κατέστη εφικτό να πραγματοποιηθεί έλεγχος μόνο σε μία (1) Δ.Ε.Φ.Α.Α. στην περιφέρεια Αττικής.

Στη συντριπτική πλειοψηφία τους, οι φορείς λειτουργίας των δομών φιλοξενίας έχουν ανταποκριθεί θετικά στις συστάσεις της Μονάδας Εποπτείας, είτε προβαίνοντας σε πλήρη συμμόρφωση, είτε δρομολογώντας τις απαιτούμενες ενέργειες προς το σκοπό αυτό. Παρά ταύτα, σε δύο δομές φιλοξενίας, κατόπιν εισήγησης της Μονάδας Εποπτείας, επιβλήθηκε η κύρωση διακοπής έκδοσης νέων πράξεων τοποθέτησης ασυνόδευτων ανηλίκων.

6.2. Ταξινόμηση και ανάλυση ευρημάτων ανά κατηγορία αποκλίσεων

Η ανάλυση των ευρημάτων που ακολουθεί, ταξινομείται στις εξής κατηγορίες ευρημάτων κατ' αντιστοιχία με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο: κτιριακές αποκλίσεις και αποκλίσεις υλικοτεχνικού εξοπλισμού, οργανωτικές και λειτουργικές αποκλίσεις, αποκλίσεις στις παρεχόμενες υπηρεσίες, ενώ προστέθηκε και η κατηγορία των αποκλίσεων στην ασφάλεια και στην παιδική προστασία.

Οι κατηγορίες αποκλίσεων, σε αρκετές περιπτώσεις είναι αλληλεξαρτώμενες. Οι αποκλίσεις που εντοπίστηκαν στην καταλληλότητα του κτιρίου, στην οργανωτική επάρκεια της κάθε δομής και στην επάρκεια του υλικοτεχνικού εξοπλισμού, όπως αναλύονται στη συνέχεια, τόσο μεταξύ αυτών, όσο και με τις αποκλίσεις στην παροχή υπηρεσιών, είναι αλληλένδετες. Κατά συνέπεια, για τις δομές φιλοξενίας που καταγράφηκαν αποκλίσεις, σε κάποιες από τις τρεις πρώτες κατηγορίες, υπήρξαν αναπόφευκτα αποκλίσεις και στην παροχή υπηρεσιών. Παράλληλα συνδέονται και με ελλείματα ασφάλειας και παιδικής προστασίας.

Σημειώνεται ότι για κάθε απόκλιση η Μονάδα Εποπτείας έθεσε συστάσεις προς τους φορείς λειτουργίας, ώστε να προβούν στις απαραίτητες διορθωτικές ενέργειες και αξιολογήθηκε η πρόοδος της συμμόρφωσης (follow up).

6.2.1. Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (Κ.Φ.Α.Α.)

Στον τύπο δομής «Κέντρα Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (Κ.Φ.Α.Α.)» **αξιολογήθηκε το 72%** των υφιστάμενων κατά την περίοδο αναφοράς **Κ.Φ.Α.Α.**. Πραγματοποιήθηκαν πενήντα τέσσερις (54) επιτόπιοι έλεγχοι οι οποίοι αφορούσαν πενήντα ένα (51) Κ.Φ.Α.Α. ενώ σε τρία (3) Κ.Φ.Α.Α. πραγματοποιήθηκε και επιτόπιος έλεγχος επαλήθευσης. Τα σχετικά ευρήματα ταξινομούνται, κατ' αντιστοιχία με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο στις εξής κατηγορίες: κτιριακές αποκλίσεις και αποκλίσεις υλικοτεχνικού εξοπλισμού, οργανωτικές και λειτουργικές αποκλίσεις, αποκλίσεις στις παρεχόμενες υπηρεσίες ενώ προστέθηκε και η κατηγορία των αποκλίσεων στην ασφάλεια και στην παιδική προστασία.

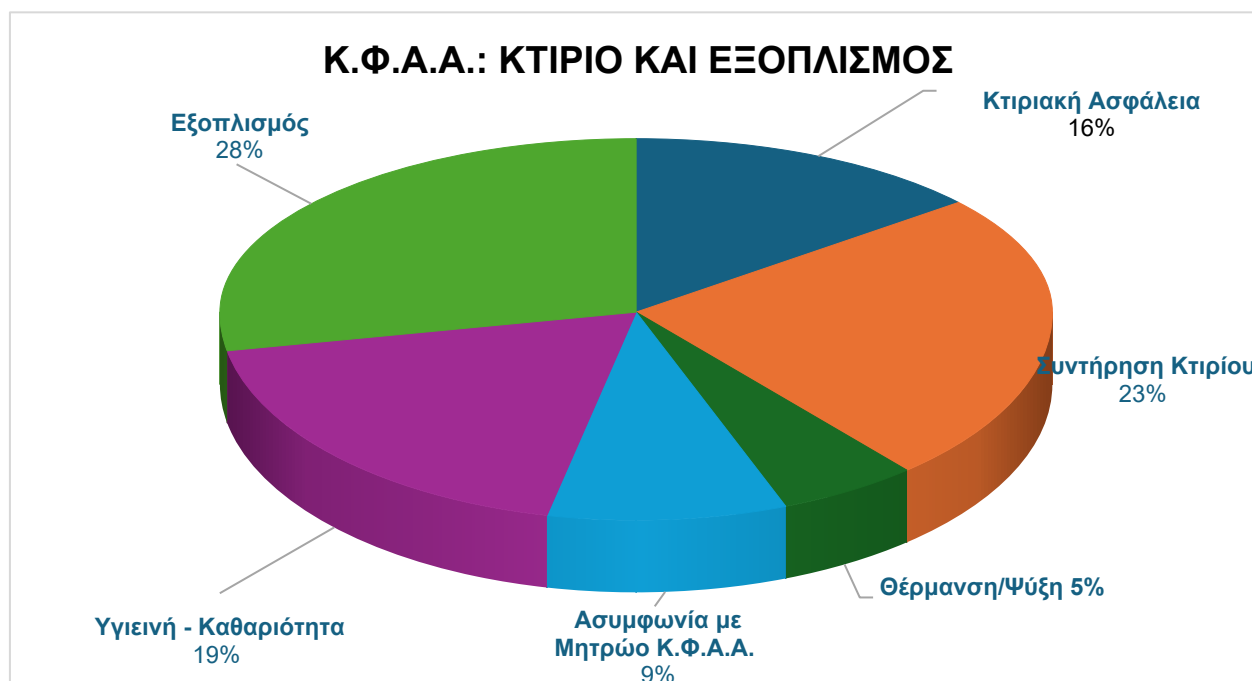
Κτιριακές αποκλίσεις και αποκλίσεις στον υλικοτεχνικό εξοπλισμό

Η κατηγορία των κτιριακών αποκλίσεων αναφέρεται σε ευρήματα των επιτόπιων ελέγχων σχετικά με τη γενικότερη κατάσταση του κτιρίου και των βοηθητικών χώρων (δωμάτια ανηλίκων, χώροι υγιεινής, κοινόχρηστοι χώροι, γραφεία προσωπικού), την υποδομή (συστήματα ψύξης/θέρμανσης, κουφώματα, πόρτες, παράθυρα), το επίπεδο συντήρησής τους,

την τήρηση των κτιριακών προτύπων φιλοξενίας βάσει θεσμικού πλαισίου, την ασφάλεια των χώρων για τα φιλοξενούμενα παιδιά (πυροπροστασία, αντιολισθητικά στο κλιμακοστάσιο, σήμανση εξόδων κινδύνου, επικίνδυνα σημεία) και την υγιεινή και καθαριότητα (εντομοκτονία/μυοκτονία, ανθυγιεινές εστίες κ.α.).

Στην κατηγορία των αποκλίσεων υλικοτεχνικού εξοπλισμού αξιολογήθηκε η επάρκεια εξοπλισμού κατά τους πρότυπους κανόνες λειτουργίας της κοινής υπουργικής απόφασης, η λειτουργική του κατάσταση, οι διαδικασίες αντικατάστασής του, η επάρκεια υλικών δημιουργικής απασχόλησης για παιδιά και η πρόσβαση των φιλοξενούμενων ανηλίκων στον υλικοτεχνικό εξοπλισμό, όπου προβλέπεται. Στον Πίνακα 3 παρατίθενται τα σχετικά ευρήματα.

Πίνακας 3

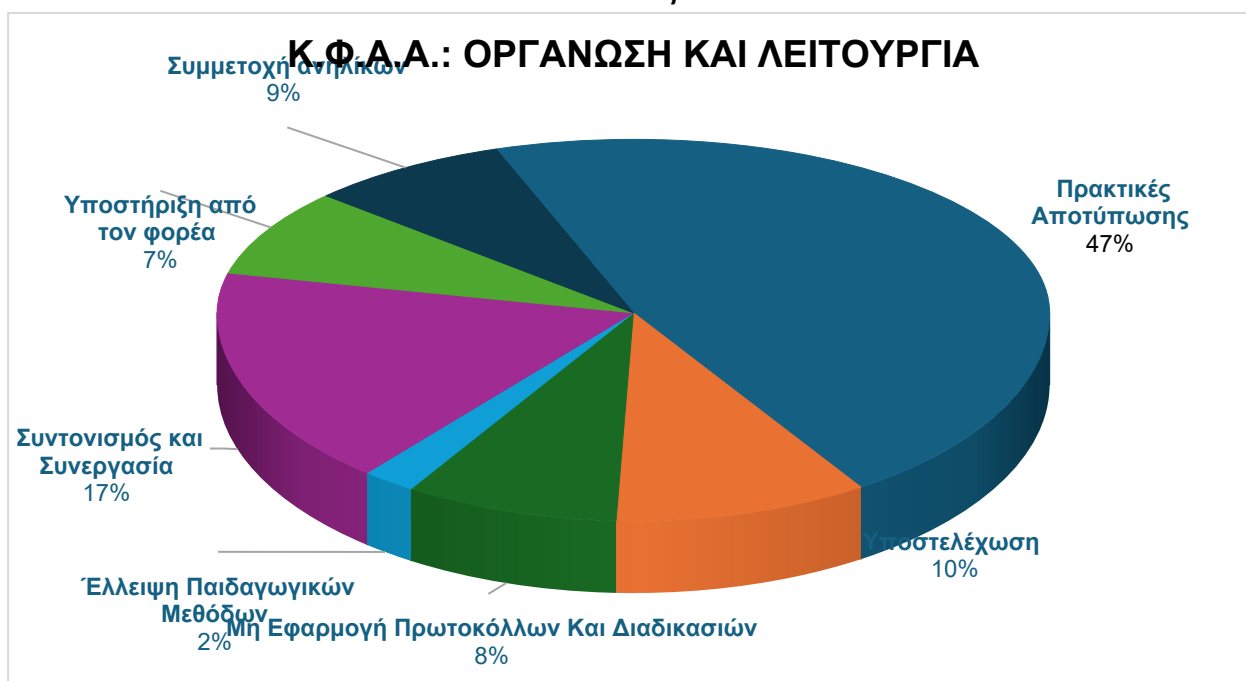
Κατά τους επιτόπιους ελέγχους, οι περισσότερες αποκλίσεις αφορούσαν στον **υλικοτεχνικό εξοπλισμό των Κ.Φ.Α.Α. (28%)** όπου διαπιστώθηκαν σημαντικές ελλείψεις και μη λειτουργικός εξοπλισμός, που οφείλονταν κυρίως στη μη ενδεδειγμένη χρήση του από τους φιλοξενούμενους ανηλικούς και στις φθορές χρήσης. Συγκεκριμένα, παρατηρήθηκαν κατεστραμμένα/μη λειτουργικά ερμάρια, ντουλάπες, καρέκλες, εξοπλισμός ψυχαγωγίας κ.α. και μέσα ψύξης και θέρμανσης που απουσίαζαν ή δεν ήταν λειτουργικά. Παράλληλα, σε αρκετές περιπτώσεις οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές που διατίθενται προς χρήση των ανηλίκων δεν επαρκούσαν βάσει της δυναμικότητας του Κ.Φ.Α.Α. ή ήταν μη λειτουργικοί, καθώς έχρηζαν επισκευής και προμήθειας υλικών. **Η συντήρηση των κτιριακών εγκαταστάσεων (23%)**, η οποία είχε σε μεγάλο βαθμό ολοκληρωθεί κατά τον Α΄ Κύκλο Αξιολόγησης, παρουσίασε εκ νέου εκτεταμένα προβλήματα κυρίως λόγω μη ενδεδειγμένης χρήσης και φθοράς χρήσης. Στο πεδίο παρατηρήθηκαν κυρίως κατεστραμμένες/μη λειτουργικές εσωτερικές πόρτες, φθορές στους τοίχους (π.χ. λόγω χρήσης και υγρασίας) και σε μικρότερο βαθμό βλάβες στον υδραυλικό εξοπλισμό (π.χ. λόγω διαρροής σωληνώσεων). **Τα ζητήματα κτιριακής ασφάλειας (16%)** στην πλειοψηφία τους αφορούσαν στους πυροσβεστήρες, τους οποίους το προσωπικό είχε

απομακρύνει από τις ενδεδειγμένες θέσεις τους για να διασφαλίσει ότι παραμένουν λειτουργικοί σε περίπτωση ανάγκης, καθώς οι ανήλικοι προέβαιναν σε μη ενδεδειγμένη χρήση τους. Όσον αφορά στην **υγιεινή και καθαριότητα**, το **19%** των αποκλίσεων αφορούσε σε α) ελλιπή τήρησή της στους χώρους υγιεινής και στα υπνοδωμάτια των ανηλίκων, β) παρουσία παράσιτων και ψώρας από εισαγωγές ανηλίκων που στεγάζονταν σε κακές συνθήκες διαβίωσης, γ) έλλειψη καθαριότητας και ταξινόμησης στις αποθήκες υλικών και στις ματιοθήκες, δ) ελλιπής τήρηση υγειονομικού πρωτοκόλλου κατά την υποδοχή.

Οργανωτικές και Λειτουργικές Αποκλίσεις

Κατά τον Β΄ Κύκλο Αξιολόγησης, η κατηγορία των οργανωτικών και λειτουργικών αποκλίσεων αποτέλεσε το βασικό πεδίο εστίασης στους επιτόπιους ελέγχους, με σκοπό τον εντοπισμό οργανωτικών αδυναμιών και τη βελτίωση της λειτουργίας των δομών. Στον Πίνακα 4, παρατίθενται τα βασικά ευρήματα.

Πίνακας 4

Το μεγαλύτερο ποσοστό των αποκλίσεων που παρατηρήθηκαν στο πεδίο (**47%**) ήταν οι **πρακτικές ελλειπείς αποτύπωσης αρχείων** που αφορούσαν κυρίως σε:

- Ελλιπή τήρηση του βιβλίου εισόδου - εξόδου με κυριότερες παρατηρήσεις την μη αναγραφή του προορισμού των ανηλίκων, κενά στην αποτύπωση της ώρας επιστροφής τους στη δομή, ιδίως κατά τις βραδινές ώρες και μη καταχώρηση όλων των επισκεπτών της δομής, όπως των εντεταλμένων επιτροπείας στο βιβλίο επισκεπτών.
- Ελλιπή τήρηση του βιβλίου συμβάντων με κυριότερες παρατηρήσεις την ελλιπή ή συνοπτική καταγραφή ή την καταγραφή μόνο ρουτίνων βάρδιας. Σε ορισμένες περιπτώσεις το βιβλίο συμβάντων συμπληρωνόταν μόνο από τους υπεύθυνους καθημερινής φροντίδας και όχι από το σύνολο της διεπιστημονικής ομάδας.

- Ελλιπή τήρηση του βιβλίου παρουσίας προσωπικού, όπου η βασική σύσταση ήταν να αποτυπώνεται η φυσική παρουσία του νομικού συμβούλου/ δικηγόρου στο Κ.Φ.Α.Α. ως μέλος της διεπιστημονικής ομάδας, ανεξάρτητα από το καθεστώς απασχόλησής του. Σε λιγότερες περιπτώσεις, διαπιστώθηκε η καθυστερημένη προσέλευση στη βάρδια από μέλη του προσωπικού.
- Ελλιπή τήρηση των ατομικών φακέλων των ανηλίκων όπου οι βασικές παρατηρήσεις ήταν η έλλειψη ψυχοκοινωνικών και εκπαιδευτικών ιστορικών ή η αδρή συμπλήρωσή τους, η έλλειψη ή τα κενά στη συμπλήρωση του εντύπου Αξιολόγησης Βέλτιστου Συμφέροντος, και στην αποτύπωση των ενεργειών στο Ατομικό Σχέδιο Δράσης (Α.Σ.Δ.), καθώς και η μη αναλυτική αποτύπωση του περιεχομένου των συνεδριών και των ενεργειών των επαγγελματιών.
- Ελλιπή αποτύπωση της διανομής μη διατροφικών ειδών στους ανήλικους. Διαπιστώθηκε ότι σε πολύ μικρό αριθμό Κ.Φ.Α.Α. δεν αποτυπώνονται/τηρούνται ορθά οι σχετικές ονομαστικές καταστάσεις διανομής προς τους ανήλικους.

Επόμενη οργανωτική απόκλιση που εντοπίστηκε ήταν το **έλλειμμα συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ της διεπιστημονικής ομάδας σε ποσοστό 17%**. Από τους επιτόπιους ελέγχους σε ορισμένα Κ.Φ.Α.Α. παρατηρήθηκε έλλειμμα στην τήρηση κοινής γραμμής συμπεριφοράς του προσωπικού προς τα παιδιά, στην επικοινωνία ανάμεσα στους επαγγελματίες και κατ' επέκταση στην συνεργασία του συνόλου της διεπιστημονικής ομάδας. Στις περισσότερες περιπτώσεις παρατηρήθηκε ότι το έλλειμμα συνεργασίας είχε συνέπειες στην παροχή υπηρεσιών προς τους φιλοξενούμενους ανήλικους και δυσκολίες στη διαχείριση κρίσεων μέσα στις δομές, όπου απαιτούνταν συνεργασία και ανάληψη συγκεκριμένων ρόλων για την αντιμετώπιση. Αναδείχθηκε η ανάγκη για τη διεξαγωγή συστηματικών συναντήσεων ολομέλειας προσωπικού για τον ουσιαστικό προγραμματισμό και συστηματικότερο συντονισμό μεταξύ των εργαζομένων σχετικά με ζητήματα όπως π.χ. η ενεργοποίηση των ανηλίκων.

Η υποστελέχωση των Κ.Φ.Α.Α. παρουσίασε μικρότερο ποσοστό 10% απόκλισης. Παρ' όλη τη μεγάλη κινητικότητα που παρατηρήθηκε στο προσωπικό των δομών, οι φορείς λειτουργίας στην πλειοψηφία των περιπτώσεων είχαν ενεργοποιήσει άμεσα διαδικασίες πρόσληψης νέων εργαζομένων, με εξαίρεση Κ.Φ.Α.Α. σε απομακρυσμένες περιοχές, όπου παρατηρήθηκε δυσκολία στην αντικατάσταση αποχωρούντος προσωπικού της επιστημονικής ομάδας.

Σε ποσοστό 9% των αποκλίσεων διαπιστώθηκε έλλειψη μέριμνας από πλευράς προσωπικού **για τη συμμετοχή των ανηλίκων** στην καθημερινή λειτουργία της δομής μέσα από την τακτική διεξαγωγή ομάδων κοινότητας (community meetings). Παράλληλα, διαπιστώθηκε η ανάγκη για τη λήψη μέτρων ώστε να λαμβάνεται υπόψη η γνώμη των ανηλίκων (π.χ. μέσω του μηχανισμού παραπόνων).

Σε ποσοστό 8% εντοπίστηκαν **αδυναμίες εφαρμογής και τήρησης πρωτοκόλλων και διαδικασιών** από το προσωπικό. Διαφάνηκε να τηρούνται ελλιπώς διαδικασίες που προβλέπονται στο θεσμικό πλαίσιο και στον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας, όπως η τήρηση

του πρωτόκολλου συντήρησης-αντικατάστασης υλικών πόρων της δομής, ο ορισμός προσώπων αναφοράς, η υποχρέωση εκ περιτροπής ετοιμότητας κλήσης κατά τη νυχτερινή βάρδια, καθώς και η στελέχωση της νυχτερινής βάρδιας από δύο υπεύθυνους καθημερινής φροντίδας κατ' αναλογία του αριθμού φιλοξενουμένων.

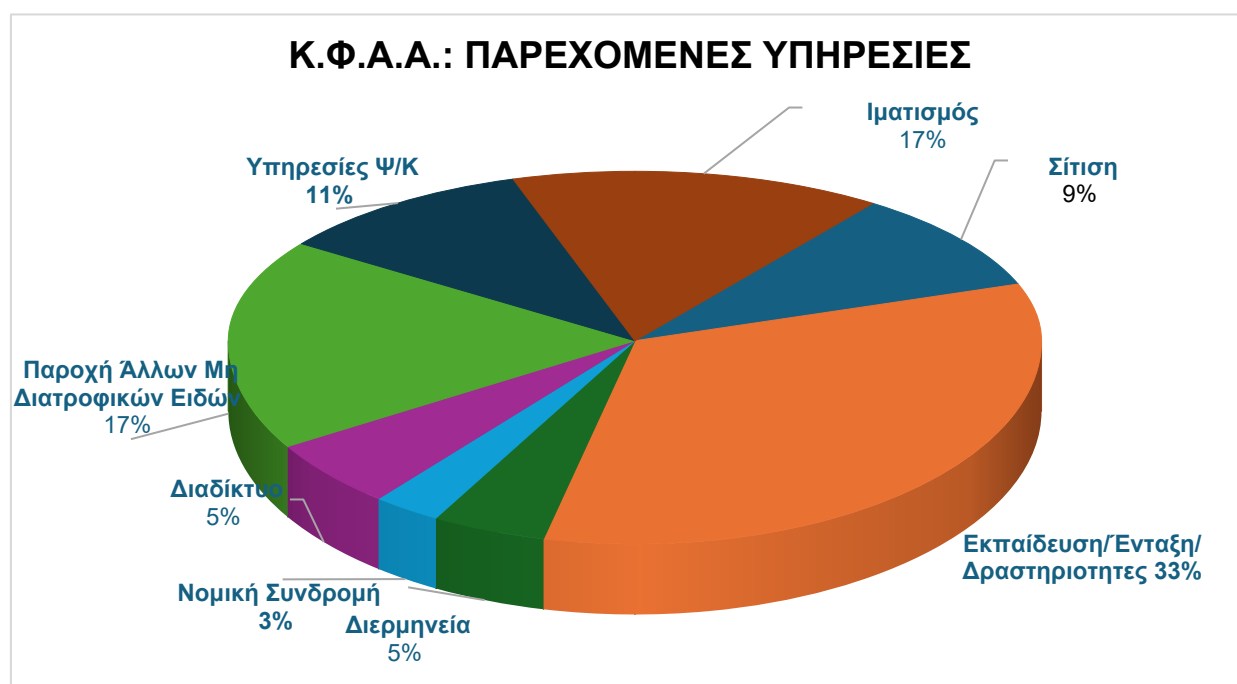
Σχετικό με τα ανωτέρω είναι και το **7% των αποκλίσεων που αφορούσαν σε έλλειψη υποστήριξης από το φορέα λειτουργίας**. Εντοπίζεται κυρίως στην υπολειμματική εκπαίδευση του προσωπικού τόσο στα οργανωτικά κείμενα του Κ.Φ.Α.Α. όσο και στις κατ' ελάχιστο θεματικές εκπαιδεύσεων, όπως ορίζονται στο θεσμικό πλαίσιο. Παράλληλα, σε ορισμένες περιπτώσεις δεν διαπιστώθηκε μέριμνα για την παροχή κλινικής εποπτείας.

Τέλος, αποκλίσεις σε **ποσοστό 2%** αφορούσαν στην **έλλειψη παιδαγωγικών μεθόδων**, όπου σχετικές συστάσεις που τέθηκαν, αφορούσαν στην ενίσχυση του ρόλου του προσωπικού σε μια φιλική προς το παιδί διαπαιδαγώγηση με σύνδεση των πράξεων με συνέπειες.

Αποκλίσεις στην Παροχή Υπηρεσιών

Η κατηγορία των αποκλίσεων που αφορά τις παρεχόμενες υπηρεσίες, προκύπτει μετά από αξιολόγηση του συνόλου των παρεχόμενων υπηρεσιών φιλοξενίας, ήτοι σίτιση, ψυχοκοινωνική υποστήριξη, νομική συνδρομή, πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας και ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, εκπαίδευση - επαγγελματική κατάρτιση και πρόσβαση στην αγορά εργασίας, πρόσβαση σε πολιτιστικές, ψυχαγωγικές και αθλητικές δραστηριότητες, διερμηνεία και παροχή υλικών αγαθών για την ικανοποίηση των αναγκών των φιλοξενουμένων όπως προβλέπονται στο θεσμικό πλαίσιο (ιματισμός, υλικά προσωπικής υγιεινής, σχολικά είδη, εισιτήρια/κάρτες μετακίνησης σε υπηρεσίες και δραστηριότητες, πρόσβαση στο διαδίκτυο κ.ά.). Τα βασικά ευρήματα αποτυπώνονται στον Πίνακα 5.

Πίνακας 5

Αναλυτικότερα, σε μεγάλο ποσοστό (**33%**) διαπιστώθηκαν **ελλείψεις στην παροχή των υπηρεσιών εκπαίδευσης και κοινωνικής ένταξης** που αφορούσαν κατά κύριο λόγο σε:

- Αποσπασματική διασύνδεση των ανηλίκων με ευκαιρίες επαγγελματικής κατάρτισης και ελλιπή προετοιμασία και διασύνδεση με ευκαιρίες απασχόλησης στους ανηλίκους που πλησιάζουν την ενηλικίωση με σκοπό την αυτόνομη διαβίωση μετά την ολοκλήρωση της φιλοξενίας στη δομή
- Ανεπαρκής υποστήριξη σε ανηλίκους για πρόσβαση σε νόμιμη απασχόληση σε συνεργασία με τους εντεταλμένους επιτροπείας και με αξιοποίηση του Συμβουλίου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (Σ.Ε.Α.Α.).
- Ελλείψεις στην οργάνωση ατομικών και ομαδικών δραστηριοτήτων, όπου οι δραστηριότητες περιορίζονταν στην εκμάθηση ελληνικών εντός Κ.Φ.Α.Α. και στερούνταν διασύνδεσης με ευκαιρίες οργανωμένης ψυχαγωγίας και άθλησης εκτός Κ.Φ.Α.Α.. Συχνά παρατηρήθηκε το φαινόμενο να καταρτίζονται προγράμματα δραστηριοτήτων τυπικά και επαναλαμβανόμενα, χωρίς σύνδεση με συνήθη ενδιαφέροντα των ανηλίκων, όπως π.χ. η συμμετοχή σε γυμναστήριο και σε αθλήματα. Παρατηρήθηκαν προγράμματα που δεν είχαν περιεχόμενο (π.χ. ανέφεραν μόνο τον ελεύθερο χρόνο των παιδιών και τα γεύματα) ή είχαν ελάχιστο (π.χ. μία δραστηριότητα την εβδομάδα) ή μη υλοποιήσιμο περιεχόμενο (μαθήματα Η/Υ με χαλασμένο σχετικό εξοπλισμό).

Το **17%** των αποκλίσεων **αφορούσε στην παροχή ειδών ρουχισμού**. Συγκεκριμένα, εντοπίστηκαν καθυστερήσεις στον διαμοιρασμό των ειδών ιματισμού στους ανηλίκους, καθώς και απόδοση μεταχειρισμένων ρούχων σε κακή κατάσταση ή σε ακατάλληλο μέγεθος.

Στο έτερο **17%** των αποκλίσεων διαπιστώθηκε **ελλιμματική διανομή των λοιπών μη διατροφικών ειδών**, ήτοι ελλιπή παροχή χρονοκάρτας/πακέτου ομιλίας, εισιτηρίων ή καρτών Μ.Μ.Μ. και μη κάλυψη της υπηρεσίας του κομμωτηρίου.

Η **παροχή ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών** παρουσίασε αποκλίσεις σε ποσοστό **11%**. Οι σχετικές συστάσεις αφορούσαν στην έλλειψη σχεδιασμού εξατομικευμένων παρεμβάσεων, στην απουσία ομαδικών συνεδριών, στην έλλειψη τακτικότητας των ατομικών συνεδριών με τους ανηλίκους καθώς και στην μη αποτύπωση των ψυχοκοινωνικών ενεργειών. Επίσης σε ορισμένα Κ.Φ.Α.Α. παρατηρήθηκε υποστελέχωση/ έλλειψη στις συγκεκριμένες ειδικότητες, με συνέπεια να μην παρέχονται επαρκώς οι υπηρεσίες της ψυχοκοινωνικής ομάδας.

Όσον αφορά στην **παροχή της σίτισης υπήρξαν ευρήματα στο 9%** των αποκλίσεων τα οποία αφορούσαν κυρίως την εξασφάλιση ποιότητας, ποσότητας και διατροφικής αξίας των γευμάτων. Οι περισσότερες παρατηρήσεις αφορούσαν σε Κ.Φ.Α.Α. που προσφέρουν σίτιση μέσω υπηρεσιών τροφοδοσίας (catering) όπου τα περιθώρια πολιτισμικής ενημέρωσης και προσαρμογής των γευμάτων στις διατροφικές συνήθειες των παιδιών είναι συνήθως περιορισμένα. Συμπληρωματικά σε λίγες περιπτώσεις τέθηκαν συστάσεις για την ορθή συντήρηση τροφίμων και τον έλεγχο των ημερομηνιών λήξης προϊόντων.

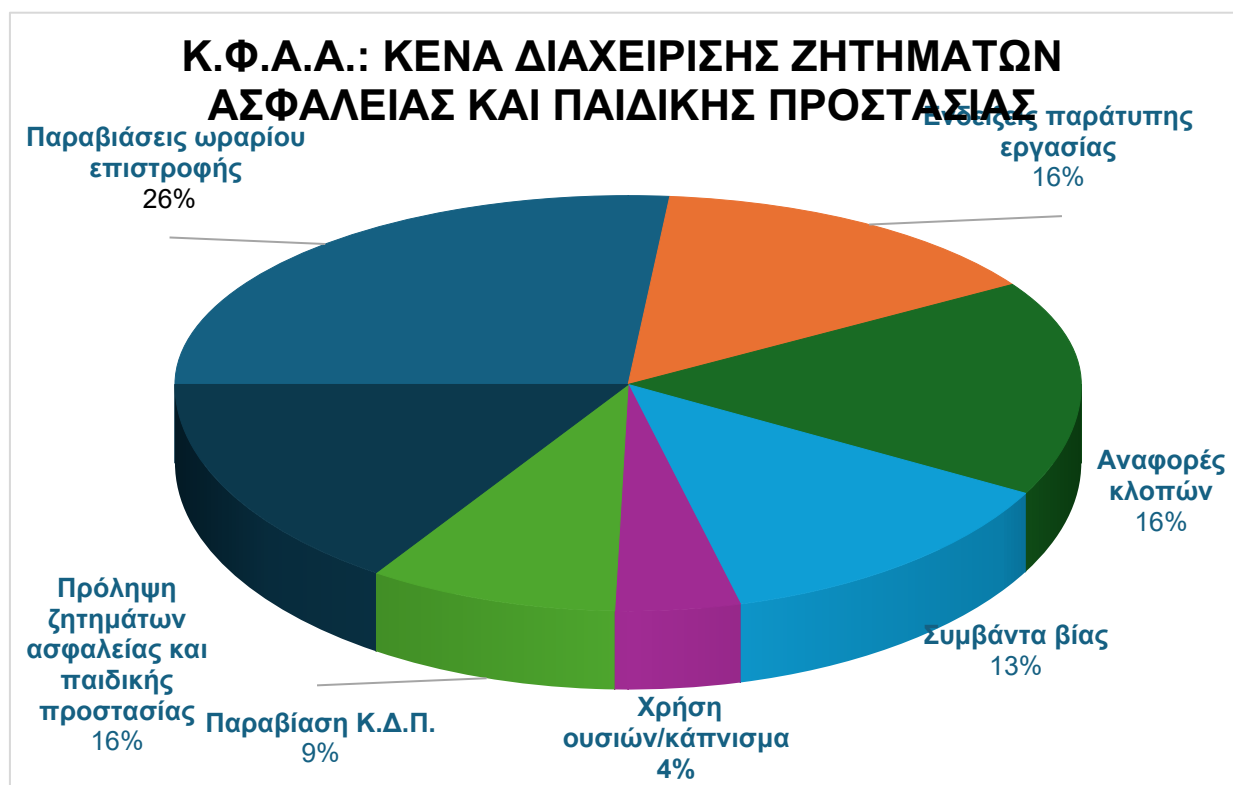
Σημειώνεται ότι στο 74% των Κ.Φ.Α.Α. λειτουργεί οργανωμένη κουζίνα με παρασκευή των γευμάτων εντός της δομής, ενώ στο 26% η σίτιση παρέχεται μέσω υπηρεσιών τροφοδοσίας.

Σε μικρότερα ποσοστά παρατηρήθηκαν αποκλίσεις στην παροχή της υπηρεσίας της διερμηνείας (5%), στην πρόσβαση στο διαδίκτυο (5%) και στην παροχή της νομικής συνδρομής (3%).

Αποκλίσεις στην Ασφάλεια και Παιδική Προστασία

Η ενότητα αυτή αποτιμάται για πρώτη φορά στο πλαίσιο των ελέγχων ως διακριτή με σκοπό την ενίσχυση της επιχειρησιακής ετοιμότητας των δομών φιλοξενίας στην αντιμετώπιση κρίσεων και κινδύνων για τα φιλοξενούμενα παιδιά και το προσωπικό. Στον Πίνακα 6 ταξινομούνται οι περιπτώσεις Κ.Φ.Α.Α. όπου εντοπίστηκαν επιχειρησιακά και οργανωτικά κενά στην διαχείριση κινδύνων ασφάλειας και παιδικής προστασίας με συνέπειες για το προσωπικό και τα φιλοξενούμενα παιδιά.

Πίνακας 6

Η πλειοψηφία των αποκλίσεων (26%) αφορούσε σε ενδείξεις παραβιάσεων του ωραρίου επιστροφής που εντοπίστηκαν κατά τον επιτόπιο έλεγχο. Παρατηρήθηκε ότι σε ανήλικους που παραβίαζαν συστηματικά το ωράριο κατά τις βραδινές ώρες το προσωπικό περιοριζόταν στην υπενθύμιση των κανόνων φιλοξενίας, χωρίς ανάπτυξη σχεδίου για την πρόληψη της παραβίασης και κατάρτιση εξατομικευμένου πλάνου ενεργοποίησης των ανηλίκων σε θετικές δράσεις.

Αναφορικά με ενδείξεις παράτυπης εργασίας που εντοπίστηκαν σε ποσοστό 16%, τέθηκαν υπόψιν του προσωπικού του Κ.Φ.Α.Α. και ζητήθηκε η ανάπτυξη παρεμβάσεων για εντοπισμό

τυχόν κινδύνων καθώς και για διευκόλυνση της πρόσβασης στη νόμιμη απασχόληση ανηλίκων όπου μπορούν να εργαστούν βάση της υφιστάμενης νομοθεσίας. Τονίζεται ότι κατά την περίοδο αναφοράς μόλις είχε ξεκινήσει η λειτουργία του Συμβουλίου Επιτροπείας, ως εκ τούτου υπήρξε έμφαση στην παροχή πληροφόρησης από τα κλιμάκια ελέγχου για τη δυνατότητα εισαγωγής αιτημάτων άδειας εργασίας προς το σκοπό της προαγωγής της νόμιμης και συμβατής με την ανηλικότητα απασχόλησης.

Το **16%** των αποκλίσεων αφορούσε σε αναφορές για **κλοπές** που συμβαίνουν κατά καιρούς εντός του Κ.Φ.Α.Α. όπου τέθηκαν υπόψη του προσωπικού για άμεση παρέμβαση και διαχείριση.

Στο έτερο **16%** των αποκλίσεων εντοπίστηκαν **κενά ασφαλείας** που τέθηκαν υπόψη του φορέα λειτουργίας με σκοπό την πρόληψη και αποτροπή κινδύνων και κρίσεων. Στην θεματική αυτή συμπεριλαμβάνονται μεταξύ άλλων, ελλείμματα στην συνεχή εποπτεία του χώρου του Κ.Φ.Α.Α. από το προσωπικό που συνδέονταν άμεσα με την χωροθέτηση των γραφείων, κακές πρακτικές που εμπόδιζαν την άμεση πρόσβαση του προσωπικού στα δωμάτια των ανηλίκων, καθώς και ελλιπή εποπτεία της εισόδου και εξόδου από τις εγκαταστάσεις του Κ.Φ.Α.Α..

Στο **13%** των αποκλίσεων καταγράφηκαν **μη ενδεδειγμένες πρακτικές στη διαχείριση συγκρούσεων και βίας** μεταξύ ανηλίκων για ζητήματα που άπτονται της καθημερινότητας και έλλειψη μέτρων πρόληψης της κλιμάκωσής τους.

Στο **9%** οι αποκλίσεις αφορούσαν συστάσεις προς το φορέα λειτουργίας να διερευνήσει αναφορές για **μη ενδεδειγμένες συμπεριφορές ορισμένων μελών του προσωπικού** που περιήλθαν σε γνώση του κλιμακίου κατά τον έλεγχο, οι οποίες δεν συνάδουν με τον Κώδικα Δεοντολογίας Προσωπικού.

Το **4%** των αποκλίσεων αφορούσε λίγες περιπτώσεις όπου διαπιστώθηκε κάπνισμα ή χρήση ουσιών από τους ανηλικούς εντός της δομής.

6.2.2. Εποπτευόμενα Διαμερίσματα Ημιαυτόνομης Διαβίωσης (Ε.Δ.Η.Δ.)

Στον τύπο δομής «Εποπτευόμενα Διαμερίσματα Ημιαυτόνομης Διαβίωσης (Ε.Δ.Η.Δ.)» **αξιολογήθηκε το 100% των δομών φιλοξενίας**. Πραγματοποιήθηκαν δώδεκα (12) έλεγχοι στις αντίστοιχες Μονάδες Ε.Δ.Η.Δ., με πέντε (5) διαμερίσματα έκαστη, οι οποίοι αντιστοιχούν σε έλεγχο εξήντα (60) Ε.Δ.Η.Δ.. Τα σχετικά ευρήματα ταξινομούνται στις ίδιες κατηγορίες ευρημάτων με τα Κ.Φ.Α.Α., κατ' αντιστοιχία με το ισχύον θεσμικό πλαίσιο: κτιριακές αποκλίσεις και αποκλίσεις υλικοτεχνικού εξοπλισμού, οργανωτικές και λειτουργικές αποκλίσεις, αποκλίσεις στις παρεχόμενες υπηρεσίες ενώ προστέθηκε και η κατηγορία των αποκλίσεων στην ασφάλεια και στην παιδική προστασία.

Κτιριακές αποκλίσεις και αποκλίσεις στον υλικοτεχνικό εξοπλισμό.

Η κατηγορία των κτιριακών αποκλίσεων αναφέρεται σε ευρήματα των επιτόπιων ελέγχων σχετικά με τη γενικότερη κατάσταση του διαμερίσματος και των υποδομών του (χώροι, συστήματα ψύξης/ θέρμανσης, κουφώματα κ.α.), το επίπεδο συντήρησής του (υγρασίες, διαρροές κ.α.), την ασφάλεια των χώρων για τα φιλοξενούμενα παιδιά (επικίνδυνα σημεία), την υγιεινή και καθαριότητα (εντομοκτονία, ανθυγιεινές εστίες κ.α.) και την επάρκεια εξοπλισμού. Στον Πίνακα 7 παραθέτουμε τις βασικές αποκλίσεις που εντοπίστηκαν.

Πίνακας 7

Στο **33%** των αποκλίσεων, παρατηρήθηκε έλλειμμα στη **συντήρηση των διαμερισμάτων Ε.Δ.Η.Δ.**. Στην πλειοψηφία των περιπτώσεων το πρόβλημα εντοπιζόταν στο χώρο της κουζίνας, όπου παρατηρήθηκαν παλαιού τύπου ντουλάπια που έχρηζαν εκτεταμένων επισκευών ή ολικής αντικατάστασης. Παράλληλα, σε ποσοστό **30%** διαπιστώθηκε **παραμέληση της υγιεινής και καθαριότητας** από τους ανήλικους, η οποία αναδεικνύει την ανάγκη ανασχεδιασμού της εποπτείας και της εκπαίδευσης που παρέχεται στους φιλοξενούμενους σε αυτό τον τομέα, από την ομάδα υποστήριξης της Μονάδας Ε.Δ.Η.Δ.. Αποκλίσεις παρατηρήθηκαν επίσης στον **υλικοτεχνικό εξοπλισμό των διαμερισμάτων σε ποσοστό 20%** με κύρια ευρήματα την έλλειψη σε καθίσματα, Η/Υ, πρόσβαση στο διαδίκτυο, τηλεοράσεις, φθορές στις ντουλάπες, μη λειτουργικά ρολά παντζουριών κ.α.. Συστάσεις τέθηκαν **στο 8% των αποκλίσεων για τις πρακτικές θέρμανσης και ψύξης** όπου εντοπίστηκαν μέσα θέρμανσης/ψύξης με επικινδυνότητα για τους ανήλικους όπως φορητές σόμπες χαλαζία πάνω στις οποίες στέγνωναν ρούχα ή μη λειτουργικά σώματα. Οι αποκλίσεις που αφορούσαν στην ασυμφωνία με τα δηλούμενα δικαιολογητικά στο Μητρώο Κ.Φ.Α.Α. (**6%**) ήταν λιγότερες με βασική παρατήρηση τα ζητήματα προσβασιμότητας που δεν είχαν ολοκληρωθεί σε κάποια δηλωμένα διαμερίσματα, ενώ εντοπίστηκαν ορισμένα ζητήματα κτιριακής ασφάλειας (**3%**) που τέθηκαν

υπόψη του φορέα λειτουργίας. Τονίζεται ότι για όλες τις αποκλίσεις οι φορείς λειτουργίας των Ε.Δ.Η.Δ. προέβησαν σε ενδεδειγμένες ενέργειες αποκατάστασης και συντήρησης.

Οργανωτικές και Λειτουργικές Αποκλίσεις

Οι οργανωτικές και λειτουργικές αποκλίσεις αφορούσαν στο πως ο φορέας λειτουργίας ανταποκρίνεται στις προβλέψεις του θεσμικού πλαισίου όσον αφορά στα θέματα οργάνωσης και λειτουργίας της Μονάδας Ε.Δ.Η.Δ.. Τα βασικά ευρήματα παρουσιάζονται στον Πίνακα 8.

Πίνακας 8

Στη συγκεκριμένη κατηγορία εντοπίστηκαν **υπολειμματικές πρακτικές αποτύπωσης των αρχείων της Μονάδας Ε.Δ.Η.Δ. σε ποσοστό 40%**. Οι αποκλίσεις αφορούσαν κυρίως σε:

- ελλιπή τήρηση των ατομικών φακέλων των ανηλίκων, όπου οι βασικές παρατηρήσεις ήταν η έλλειψη ψυχοκοινωνικών και εκπαιδευτικών ιστορικών ή η μη αναλυτική συμπλήρωσή τους, η έλλειψη ή τα κενά στη συμπλήρωσή του εντύπου Αξιολόγησης Βέλτιστου Συμφέροντος και του Ατομικού Σχέδιου Δράσης.
- ελλιπή αποτύπωση διαδικασιών επίβλεψης της βάρδιας και των επισκέψεων του προσωπικού στα διαμερίσματα, ιδίως στους υπεύθυνους καθημερινής φροντίδας όπου οι επισκέψεις πρέπει να είναι καθημερινές. Το συγκεκριμένο ζήτημα είναι σημαντικό καθώς η παροχή υπηρεσιών είναι κατ' οίκον, και χαρακτηρίζεται από διασπορά στο χώρο εργασίας.
- ατομικά ημερήσια προγράμματα των ανηλίκων χωρίς σημαντικό περιεχόμενο

Αρκετές αποκλίσεις παρατηρήθηκαν στην **τήρηση πρωτοκόλλων και διαδικασιών** σε ποσοστό **21%**, με βασικά ευρήματα την μη αποτελεσματική οργάνωση των βάρδιών στους υπευθύνους καθημερινής φροντίδας ώστε να πληρείται η καθημερινή επίσκεψη στα διαμερίσματα, την κατάτμηση της απασχόλησης του προσωπικού, ελλείψεις στο περιεχόμενο του πακέτου

υποδοχής, τη μη συμπερίληψη εγγράφων στον φάκελο υποδοχής (π.χ. ο χάρτης της περιοχής) και την υπολειμματική λειτουργία του μηχανισμού παραπόνων.

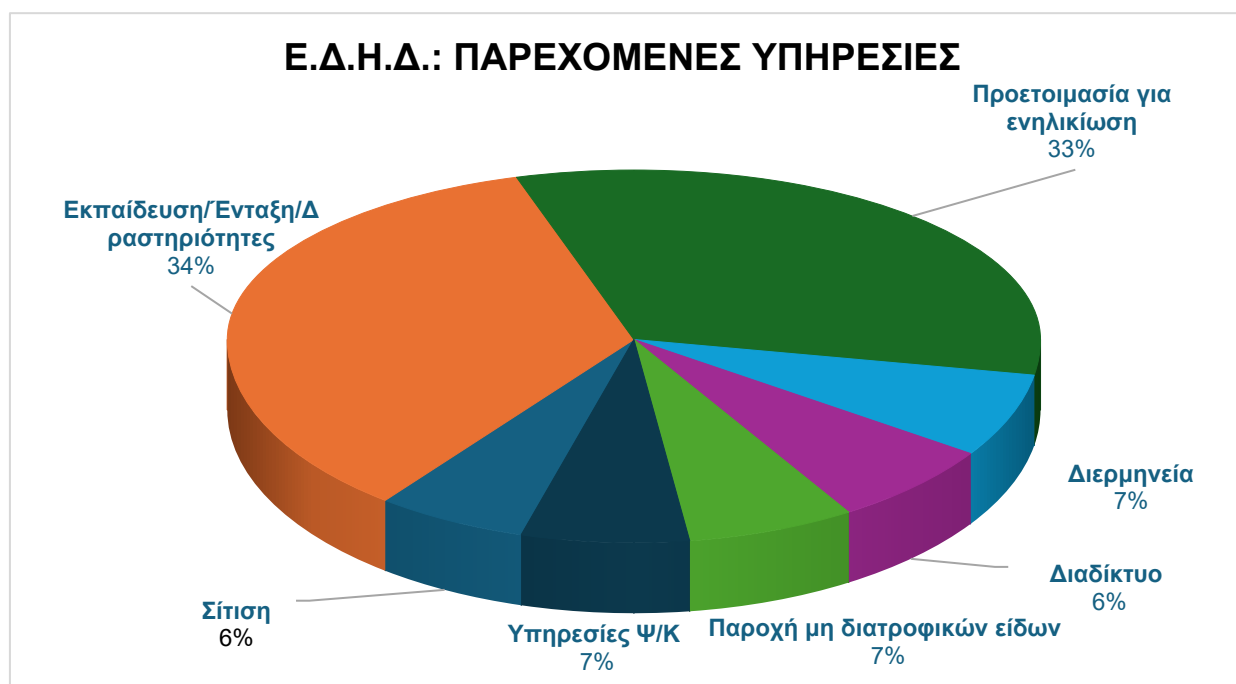
Ελλείψεις εντοπίστηκαν επίσης σε ποσοστό **16% σε διαδικασίες που προάγουν τη συμμετοχή των ανηλίκων** όπως είναι η αξιολόγηση των παρεχομένων υπηρεσιών, η οργάνωση ομάδων κοινότητας και η διαχείριση παραπόνων.

Σε μικρότερα ποσοστά εντοπίστηκαν ελλείμματα στο συντονισμό και στη συνεργασία της διεπιστημονικής ομάδας (**8%**) όπου παρατηρήθηκε να εργάζονται σχετικά αυτόνομα, μη συνεργατικά και χωρίς να πραγματοποιούνται ομαδικές συναντήσεις του προσωπικού, ενώ ζητήματα υποστολέχωσης παρουσιάστηκαν στο **5%** των αποκλίσεων. Τονίζεται ότι στο πρόγραμμα παρατηρείται μικρότερη κινητικότητα εργαζομένων, λόγω της φύσης του και των όρων οργάνωσής του.

Αποκλίσεις στην Παροχή Υπηρεσιών

Στη συγκεκριμένη ενότητα αποτιμάται η επάρκεια στην παροχή υπηρεσιών προς τους ανηλίκους, με έμφαση στην υποστήριξη της αυτονόμησης και της μετάβασης στην ενηλικίωση. Στον Πίνακα 9 παρουσιάζονται τα βασικά ευρήματα.

Πίνακας 9

Η πλειοψηφία των αποκλίσεων στις παρεχόμενες υπηρεσίες, αφορούσαν στην **εκπαίδευση και στις δραστηριότητες κοινωνικής ένταξης των ανηλίκων (34%)**. Διαπιστώθηκαν πολλαπλές παρεμβάσεις και δικτυώσεις στο πεδίο για το σκοπό της κοινωνικής ένταξης και οι αποκλίσεις που παρατηρήθηκαν σχετίζονταν κυρίως με: α) παραίτηση εργαζομένων κατά τη χρονική στιγμή του ελέγχου που δεν είχαν προλάβει να αντικατασταθούν με συνέπεια να επηρεάζονται και οι υπηρεσίες, β) έλλειψη παρακολούθησης επί των παραπομπών ανηλίκων σε προγράμματα συμβουλευτικής και επαγγελματικού προσανατολισμού άλλων φορέων,

προκειμένου να διαπιστώνεται η επάρκειά τους ή η ανάγκη νέων παραπομπών στο πλαίσιο της εξατομικευμένης προσέγγισης γ) έλλειψη αξιοποίησης ευκαιριών και προετοιμασία για την ένταξη στην αγορά εργασίας των ανήλικων φιλοξενούμενων. Είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι κατά την περίοδο αναφοράς, είχε μόλις ξεκινήσει η λειτουργία του Συμβουλίου Επιτροπείας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (Σ.Ε.Α.Α), ως εργαλείο διασφάλισης της νόμιμης απασχόλησης. Ως εκ τούτου οι υπηρεσίες προετοιμασίας και διασύνδεσης των ανήλικων με ευκαιρίες νόμιμης απασχόλησης που εξ αρμοδιότητας όλες οι Μονάδες Ε.Δ.Η.Δ. αναπτύσσουν, έβρισκαν εφαρμογή μόνο σε φιλοξενούμενους πολύ κοντά στην ενηλικίωση.

Αποκλίσεις διαπιστώθηκαν και **στην προετοιμασία για την ενηλικίωση (33%)** όπου βασική διαπίστωση αποτέλεσε η μη συστηματική εκπαίδευση των ανήλικων στην οικιακή οικονομία (μαγείρεμα, καθάρισμα) και άλλες δεξιότητες της καθημερινής ζωής.

Λιγότερες αποκλίσεις παρατηρήθηκαν στην παροχή ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών **(7%)** και στη διερμηνεία **(7%)**, που σχετίζονταν κυρίως με έλλειψη στελέχωσης στη συγκεκριμένη ειδικότητα. Στην παροχή μη διατροφικών ειδών **(7%)** οι αποκλίσεις αφορούσαν σε σημαντικές καθυστερήσεις στην διανομή των ειδών καθαριότητας. Αναφορικά με την σίτιση **(6%)** σε ορισμένες περιπτώσεις δεν υπήρχε μέριμνα για την επαρκή παροχή ειδών σίτισης κατά την υποδοχή νέων φιλοξενούμενων. Τέλος διαπιστώθηκαν ελλείψεις στην σύνδεση στο διαδίκτυο εντός των διαμερισμάτων σε ποσοστό **6%**.

Αποκλίσεις στην Ασφάλεια και Παιδική Προστασία

Τα ζητήματα ασφάλειας και παιδικής προστασίας, δεν απασχολούν σημαντικά στον τύπο φιλοξενίας των Ε.Δ.Η.Δ., λόγω του προφίλ των φιλοξενούμενων ανήλικων, όπου έχουν αξιολογηθεί πριν την είσοδό τους ως προς τις δεξιότητές τους για αυτόνομη διαβίωση και ομαλή συμβίωση. Εντοπίστηκαν οργανωτικά κενά στη διαχείριση ζητημάτων ασφάλειας και παιδικής προστασίας στα διαμερίσματα Ε.Δ.Η.Δ.. Στον Πίνακα 10 παρουσιάζονται τα βασικά ευρήματα.

Πίνακας 10

Ε.Δ.Η.Δ.: ΚΕΝΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΖΗΤΗΜΑΤΩΝ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΑΙΔΙΚΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ

Το μεγαλύτερο ποσοστό αφορούσε σε ενδείξεις παράτυπης εργασίας (**33%**) όπου είτε δεν συνοδεύονταν από παρεμβάσεις της επιστημονικής ομάδας είτε δεν μπορούσαν να εφαρμοστούν παρεμβάσεις νόμιμης εργασίας των ανηλίκων.

Διαπιστώθηκαν επίσης παραβιάσεις στο ωράριο επιστροφής στα διαμερίσματα σε ποσοστό **17%**. Σε ποσοστό **17%** των αποκλίσεων επίσης εντοπίστηκαν ζητήματα κλοπών μεταξύ συγκατοίκων διαμερισμάτων που οδηγούσαν με μικροσυγκρούσεις μεταξύ των ανηλίκων (**17%**). Για τα ζητήματα αυτά ζητήθηκε η ανάπτυξη σχετικών παρεμβάσεων από το προσωπικό. Τέλος οι αποκλίσεις στην ενότητα “πρόληψη ζητημάτων ασφαλείας και παιδικής προστασίας” σε ποσοστό **17%** αφορούσαν στην υποστήριξη των ανηλίκων σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, μόνο από το προσωπικό της εκάστοτε Μονάδας Ε.Δ.Η.Δ., σε φορείς λειτουργίας όπου λειτουργούσαν πλέον της μίας Μονάδες. Σε αυτές τις περιπτώσεις διαπιστώθηκε η πρακτική να υποστηρίζονται οι ανήλικοι από το προσωπικό έτερης Μονάδας Ε.Δ.Η.Δ. του ίδιου φορέα λειτουργίας και κατάτμηση προσωπικού μεταξύ των Μονάδων Ε.Δ.Η.Δ..

6.2.3. Δομές Επείγουσας Φιλοξενίας Ασυνόδευτων Ανηλίκων (Δ.Ε.Φ.Α.Α.)

Κατά την περίοδο αναφοράς και λόγω της πρόσφατης θεσμοθέτησης του Πλαισίου Κανόνων Λειτουργίας αυτού του τύπου δομής φιλοξενίας (Δεκέμβριος 2024) κατέστη εφικτός μόνο ένας έλεγχος σε μία από τις τέσσερις (4) υφιστάμενες Δομές Επείγουσας Φιλοξενίας. Ως εκ τούτου η στατιστική αποτίμηση δεν είναι εφικτή.

Συνοπτικά ευρήματα του ελέγχου αφορούσαν σε αποκλίσεις στον υλικοτεχνικό εξοπλισμό, στην εποπτεία των ανηλίκων και στη διαχείριση κρίσεων από το προσωπικό. Όσον αφορά στα δύο τελευταία η δομή υποστηρίχθηκε με προτάσεις βελτίωσης από το κλιμάκιο ελέγχου.

7. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΕΥΡΗΜΑΤΩΝ ΕΛΕΓΧΩΝ ΤΩΝ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΩΝ ΚΕΙΜΕΝΩΝ ΤΩΝ Κ.Φ.Α.Α.

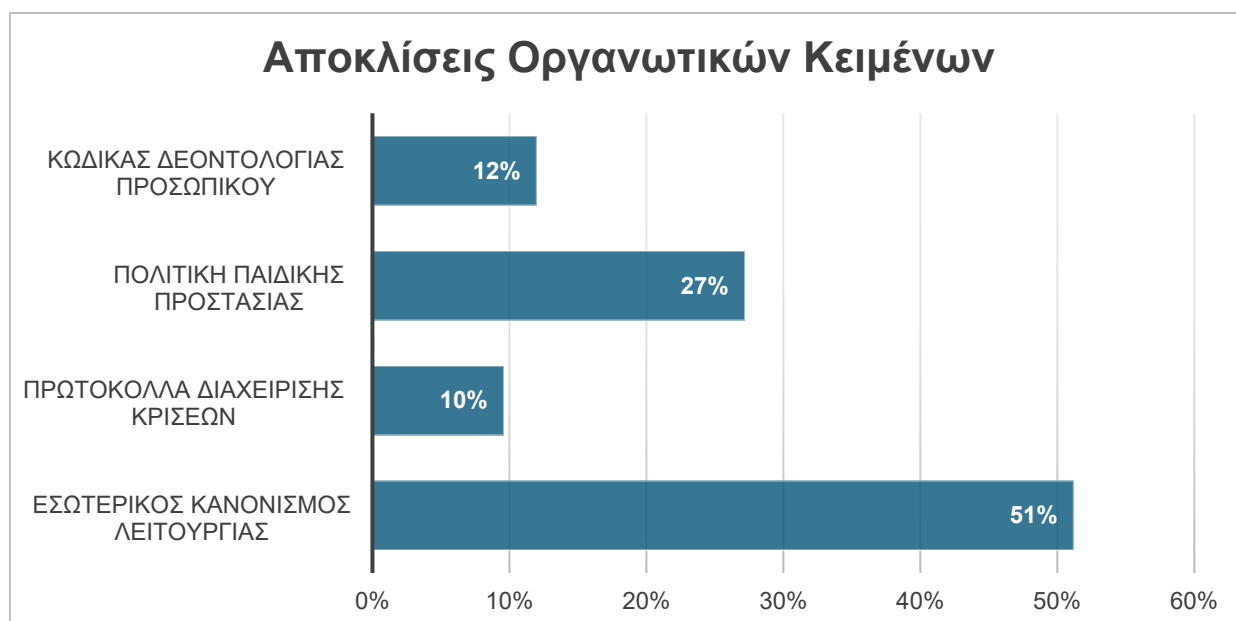
Στους θεσμοθετημένους Πρότυπους Κανόνες Λειτουργίας προβλέπεται ότι κάθε Κ.Φ.Α.Α. διαθέτει διακριτά οργανωτικά κείμενα που εξειδικεύουν τη λειτουργία του και συγκεκριμένα τον Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας (Ε.Κ.Λ.), την Πολιτική Παιδικής Προστασίας (Π.Π.Π.) και τον Κώδικα Δεοντολογίας Προσωπικού (Κ.Δ.Π.). Τα ανωτέρω κείμενα καταρτίζονται από τον εκάστοτε Φορέα Λειτουργίας και αποτελούν σημείο αναφοράς για την εύρυθμη λειτουργία των δομών, την καθοδήγηση του έργου του προσωπικού και την προστασία των ανηλίκων. **Η Μονάδα Εποπτείας πραγματοποίησε 19 διαδικτυακούς ελέγχους, οι οποίοι αντιστοιχούν στο 100% των Εσωτερικών Κανονισμών Λειτουργίας των ενεργών Κ.Φ.Α.Α. Στη διενέργειά τους συμμετείχαν συνολικά 107 εργαζόμενοι στους φορείς λειτουργίας, επιφορτισμένοι με την εποπτεία των Κ.Φ.Α.Α. καθώς και οι συντονιστές των Κ.Φ.Α.Α..**

Η μεθοδολογία που εφάρμοσαν τα κλιμάκια ελέγχου ήταν: α) μελέτη των κειμένων από το κλιμάκιο πριν τη διαδικτυακή συνάντηση β) καταγραφή των αποκλίσεων από το θεσμικό πλαίσιο, καθώς και στοιχείων που έχριζαν βελτιώσεων γ) παράθεση των καταγραφών/αποκλίσεων στη διαδικτυακή συνάντηση και συζήτηση επί σημείων δ) σύνταξη έκθεσης αξιολόγησης με τις προτεινόμενες διορθώσεις, στις οποίες έπρεπε να προβεί ο φορέας λειτουργίας και ε) σύνταξη έκθεσης επαλήθευσης με την αποστολή των επικαιροποιημένων κειμένων.

Οι συγκεκριμένοι έλεγχοι συνέβαλαν σημαντικά στη βελτίωση των οργανωτικών κειμένων των Κ.Φ.Α.Α., στη βελτίωση της επιχειρησιακής τους επάρκειας και στην εναρμόνιση πρακτικών μεταξύ των φορέων.

Στον Πίνακα 11, παρατίθενται οι κύριες αποκλίσεις που εντοπίστηκαν κατά τους διαδικτυακούς ελέγχους.

Πίνακας 11

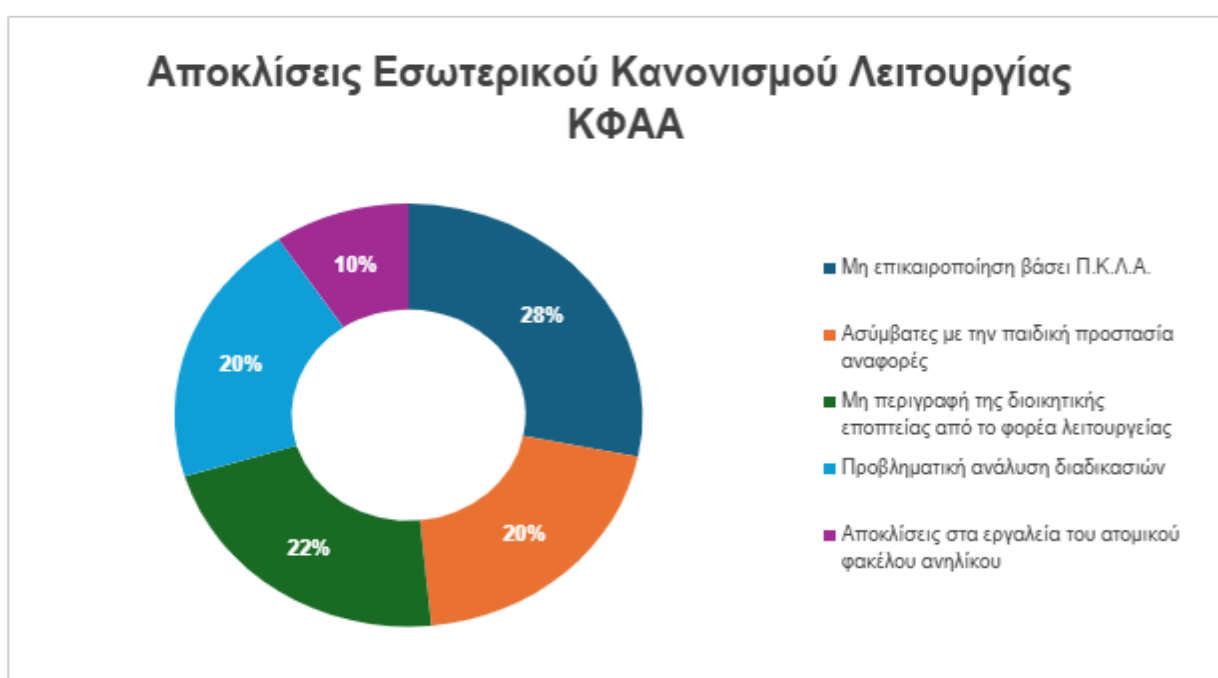

Οι περισσότερες εντοπίστηκαν στον **Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας (51%)** που συνιστά τον κορμό της λειτουργίας των Κ.Φ.Α.Α.. Αποκλίσεις εντοπίστηκαν επίσης στην **Πολιτική Παιδικής Προστασίας στο 27%** των ελέγχων, **στον Κώδικα Δεοντολογίας στο 12%** και στο **10% στα πρωτόκολλα διαχείρισης κρίσεων**. Όσον αφορά στα πρωτόκολλα, λόγω του μεγάλου όγκου του υλικού που έπρεπε να διαχειριστεί το κάθε κλιμάκιο, αποφασίστηκε να τεθούν βασικές συστάσεις σε μη λειτουργικές αναφορές και να διασφαλιστεί ότι υπάρχει πρωτόκολλο διαχείρισης για κάθε βασική θεματική (σενάρια κινδύνου) που προβλέπει το θεσμικό πλαίσιο. Ωστόσο, θα χρειαστεί επεξεργασία εκ μέρους των φορέων λειτουργίας ώστε να καταστούν περαιτέρω λειτουργικά.

Αναλυτικά οι αποκλίσεις στον **Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας** (Πίνακας 12) αφορούσαν στα εξής:

- απουσία επικαιροποίησης των οργανωτικών κειμένων βάσει του Π.Κ.Λ.Α. **(28%)**,
- απουσία περιγραφής της διοικητικής και επιστημονικής εποπτείας του Κ.Φ.Α.Α. **(22%)** όπου δεν περιγραφόταν η διοικητική και ιεραρχική σύνδεση του Κ.Φ.Α.Α. με τον φορέα λειτουργίας του και πως αξιολογείται και παρακολουθείται το παραγόμενο από το προσωπικό έργο,
- ασύμβατες με την παιδική προστασία αναφορές **(20%)**,
- προβληματική ανάλυση διαδικασιών **(20%)** κυρίως στις διαδικασίες αποχώρησης του ανηλίκου από το Κ.Φ.Α.Α. και της λήξης της φιλοξενίας και
- αποκλίσεις στα εργαλεία του ατομικού φακέλου του ανηλίκου **(10%)** όπου παρατηρήθηκαν μη λειτουργικά ή συγχωνευμένα εργαλεία ή εργαλεία που δεν αποτύπωναν βασικές ενότητες καταγραφής ή/και τις ενέργειες του επαγγελματία. Οι περισσότερες παρατηρήσεις αφορούσαν κυρίως στο Κοινωνικό Ιστορικό, στο Εκπαιδευτικό Ιστορικό, στο Α.Σ.Δ. και στο Έντυπο Καταγραφής Συνεδριών.

Πίνακας 12

Στην **Πολιτική Παιδικής Προστασίας (Π.Π.Π.)** (Πίνακας 13) οι αποκλίσεις αφορούσαν στην απουσία φιλικής προς το παιδί εκδοχής που να ενημερώνει και να επιτρέπει στον ανήλικο την αναφορά παραβιάσεων **(20%)** καθώς και σημαντικές ελλείψεις περιγραφής της επιχειρησιακής δράσης για την εφαρμογή της Πολιτικής Παιδικής Προστασίας. Συγκεκριμένα εντοπίστηκαν ελλείψεις καταγραφές στους μηχανισμούς αναφοράς των παραβιάσεων **(20%)**, στους ρόλους του προσωπικού στη διασφάλιση της παιδικής προστασίας **(15%)**, στις ενέργειες πρόληψης παραβιάσεων **(15%)**, στις εγγυήσεις διαχείρισης των παραβιάσεων **(9%)** και σε ενδεδειγμένες κυρώσεις προς άτομα που παραβιάζουν την Π.Π.Π. για την προστασία των ανηλίκων **(9%)**. Σε μικρότερα ποσοστά δεν αναφέρονταν η υποχρέωση ενημέρωσης των αρμόδιων αρχών **(6%)** και δεν υπήρχε πρόβλεψη συμπερίληψης όλων των πιθανών περιπτώσεων παραβίασης (σενάρια κινδύνων) **(6%)**, με βάση τους εμπλεκόμενους στο σύστημα φιλοξενίας, όπου κατά κύριο λόγο δεν υπήρχε αναφορά στην περίπτωση παραβίασης της παιδικής προστασίας με θύτη ανήλικο.

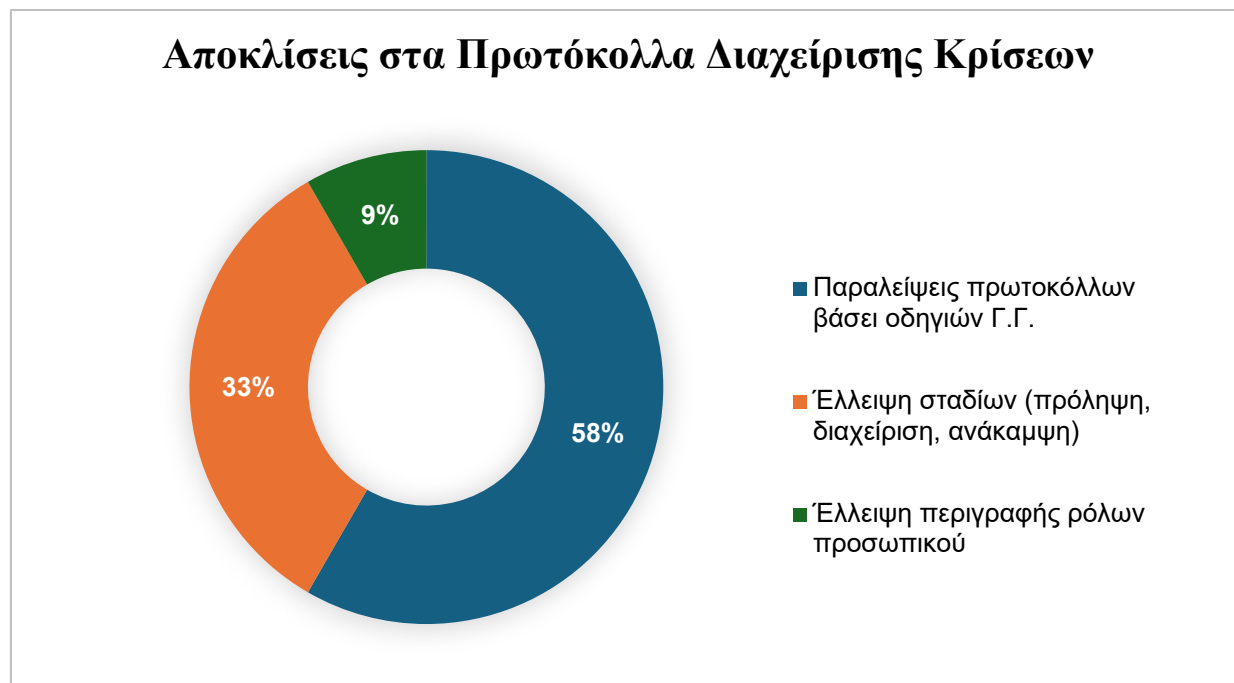
Πίνακας 13

Οι αποκλίσεις στα **Πρωτόκολλα Διαχείρισης Κρίσεων** (Πίνακας 14) αφορούσαν σε παράλειψη περιπτώσεων στα πρωτόκολλα (σενάρια κινδύνων) βάση των οδηγιών της Γενικής Γραμματείας

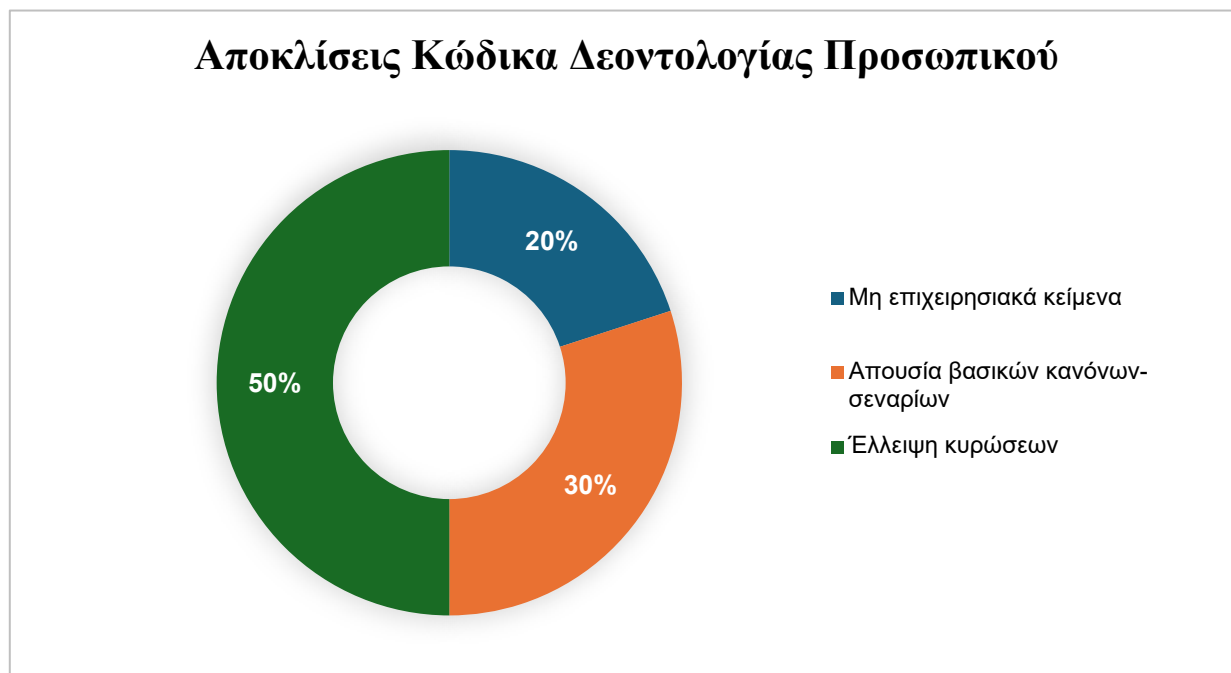
(Α.Π. 151304/22.5.24) σε ποσοστό **58%**, στην έλλειψη περιγραφής σταδίων διαχείρισης (πρόληψη, διαχείριση, ανάκαμψη) στο **33%** των ελέγχων και στην έλλειψη περιγραφής των ρόλων του προσωπικού στη διαχείριση κρίσεων στο **9%**. Τα Πρωτόκολλα Διαχείρισης Κρίσεων περιλαμβάνουν συγκεκριμένες και ενδεδειγμένες επιχειρησιακές ενέργειες στις οποίες πρέπει να προβαίνει το προσωπικό στην αντιμετώπιση συμβάντων και κρίσεων, ατομικά και ομαδικά, με σκοπό την πρόληψη της κλιμάκωσης και την τήρηση της ασφάλειας των φιλοξενούμενων και του προσωπικού. Διαπιστώθηκε ότι, παρ' όλες τις οδηγίες που παρείχε η Γενική Γραμματεία, υφίστανται σε μεγάλο βαθμό αποσπασματικές πρακτικές διαχείρισης και ελλιπής κατανόηση της επιχειρησιακής αξίας των πρωτοκόλλων, ως μέσο ενδυνάμωσης του προσωπικού στην καθημερινή του πρακτική στα Κ.Φ.Α.Α. και προαγωγής της αρμονικής συλλογικής διαβίωσης στην καθημερινότητα των ανηλίκων. Ο μεγάλος όγκος των κειμένων που κλήθηκαν να διαχειριστούν τα κλιμάκια ελέγχου δεν επέτρεψε διεξοδική ανάλυση και αξιολόγηση των πρωτοκόλλων, τα οποία επισημαίνεται ότι χρήζουν περαιτέρω βελτίωσης από τους φορείς λειτουργίας των Κ.Φ.Α.Α..

Πίνακας 14

Τέλος, όσον αφορά στον **Κώδικα Δεοντολογίας του Προσωπικού** στα μισά κείμενα που ελέγχθηκαν (**50%**) δεν προβλέπονταν κυρώσεις για το προσωπικό σε περιπτώσεις παραβίασης, στο **30%** απουσίαζαν βασικοί κανόνες συμπεριφοράς και ενδεχόμενα σενάρια παραβιάσεων ενώ στο **20%** των ελέγχων τα κείμενα δεν ήταν επιχειρησιακά και λειτουργικά.

Πίνακας 15

Συμπερασματικά, αποτιμάται ότι οι διαδικτυακοί έλεγχοι που πραγματοποιήθηκαν ενίσχυσαν την επιχειρησιακή ικανότητα των φορέων λειτουργίας και την ετοιμότητα του προσωπικού πρώτης γραμμής στην καθημερινή του πρακτική. Συστήνεται ωστόσο στους φορείς λειτουργίας η περαιτέρω επεξεργασία και βελτίωση των οργανωτικών κειμένων με ανατροφοδότηση από το πεδίο και από επιστημονικό προσωπικό με σχετική εμπειρία, ώστε να αντιμετωπίζονται επαρκώς δομικές αδυναμίες και νέες ανάγκες λειτουργίας.

8. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΝΑΦΟΡΩΝ ΣΥΜΒΑΝΤΩΝ ΓΙΑ ΔΟΜΕΣ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ ΑΣΥΝΟΔΕΥΤΩΝ ΑΝΗΛΙΚΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2024 - ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2025

Στην παρούσα ενότητα αποτυπώνονται σε συγκεντρωμένη και αναλυτική μορφή δεδομένα που συγκεντρώθηκαν για αναφορές συμβάντων σε δομές φιλοξενίας κατά το διάστημα από τον Δεκέμβριο 2024 έως και τον Απρίλιο 2025 καθώς και οι έλεγχοι που ακολούθησαν τις αναφορές αυτές. Σκοπός της ενότητας είναι να παράσχει τεκμηριωμένη εικόνα για τη συχνότητα, τη φύση και τη βαρύτητα των περιστατικών σε δομές φιλοξενίας και να αναδείξει τις τάσεις που προκύπτουν από την επεξεργασία των αναφορών.

Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται τα ακόλουθα:

- Ο όγκος και η διακύμανση των αναφορών ανά μήνα, έτσι ώστε να καταδειχθούν τυχόν περίοδοι αυξημένης όξυνσης ή εντατικοποίησης της καταγραφής.
- Η προέλευση των αναφορών και ο ρόλος των διαφορετικών αποστολέων στην ενεργοποίηση του μηχανισμού.

- Οι αρμόδιοι παραλήπτες, οι οποίοι, μέσω θεσμικής συνεργασίας, συμβάλλουν στην περαιτέρω διερεύνηση και επίλυση των περιστατικών.
- Τα εμπλεκόμενα μέρη και οι συνθήκες που αναδεικνύουν την πολυπλοκότητα των σχέσεων εντός των δομών φιλοξενίας.
- Η θεματική κατηγοριοποίηση του περιεχομένου των αναφερόμενων περιστατικών με στόχο την ανάδειξη των σοβαρότερων προκλήσεων που καλείται να αντιμετωπίσει το προσωπικό των Κ.Φ.Α.Α./Ε.Δ.Η.Δ./Δ.Ε.Φ.Α.Α..
- Η σύνδεση των αναφορών με τους ελέγχους που διενεργεί η Μονάδα Εποπτείας και Αξιολόγησης, προκειμένου να τεκμηριωθεί και αξιολογηθεί η αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεών της.

Με γνώμονα τα παραπάνω, η ενότητα διαρθρώνεται σε θεματικές που αντικατοπτρίζουν τους αντίστοιχους πίνακες δεδομένων, παρέχοντας αφενός περιγραφική ανάλυση των βασικών δεικτών και αφετέρου ποιοτική ερμηνεία των σημαντικότερων ευρημάτων.

Δείγμα

Η ανάγκη για συστηματική ανάλυση των εισερχόμενων αναφορών κατέστη επιτακτική, λόγω της σημαντικής αύξησης του όγκου τους προς τα τέλη του έτους 2024. Έτσι, τον Δεκέμβριο του 2024 ξεκίνησε η συστηματική αποδελτίωση, καταγραφή, αρχειοθέτηση, επεξεργασία και ανάλυση όλων των εισερχόμενων αναφορών που αποστέλλονταν στην ηλεκτρονική αλληλογραφία της Μονάδας Εποπτείας και Αξιολόγησης.

Ως «**αναφορά**» στο πλαίσιο λειτουργίας της Μονάδας Εποπτείας και Αξιολόγησης νοείται κάθε επίσημη ή τεκμηριωμένη καταγραφή περιστατικού, που φέρει κίνδυνο ή απειλή για την προστασία, την ευημερία, τα δικαιώματα ή την ασφάλεια των φιλοξενούμενων ανηλίκων και του προσωπικού στις δομές φιλοξενίας (Κ.Φ.Α.Α., Ε.Δ.Η.Δ., Δ.Ε.Φ.Α.Α). Οι αναφορές προέρχονται από φορείς και επαγγελματίες που βρίσκονται σε θέση να παρακολουθούν άμεσα ή να λαμβάνουν γνώση κατά λόγο αρμοδιότητας αναφορικά με τις συνθήκες διαβίωσης των φιλοξενούμενων ανηλίκων, όπως Εντεταλμένοι Επιτροπείας και Συντονιστές Εντεταλμένων Επιτροπείας, προσωπικό των δομών φιλοξενίας ή των φορέων υπό των οποίων αυτές λειτουργούν, καθώς και φορείς παιδικής προστασίας ή άλλες υπηρεσίες. Η κάθε αναφορά μπορεί να αφορά είτε μεμονωμένο συμβάν (π.χ. περιστατικό βίας ή απειλής, επικίνδυνες συμπεριφορές, κίνδυνοι για τα παιδιά εκτός Κ.Φ.Α.Α.) είτε να τεκμηριώνει κινδύνους αναφορικά με τις υφιστάμενες συνθήκες διαβίωσης (π.χ. αντιδεοντολογικές συμπεριφορές προσωπικού, κακές συνθήκες διαβίωσης, δυσλειτουργίες στη δομή), είτε να διατυπώνει αιτήματα και παρατηρήσεις προς τις αρμόδιες αρχές (π.χ. αιτήματα αλλαγής πλαισίου φιλοξενίας, παράπονα ανηλίκων για τις συνθήκες διαβίωσης).

Οι αναφορές που αναλύθηκαν περιήλθαν σε γνώση της Μονάδας Εποπτείας και Αξιολόγησης μέσω της ηλεκτρονικής αλληλογραφίας, οι οποίες είτε εστάλησαν απευθείας στην Μονάδα Εποπτείας και Αξιολόγησης είτε προωθήθηκαν σε αυτήν από άλλες υπηρεσίες ή μονάδες κατά λόγο αρμοδιότητας. Οι αναφορές αρχειοθετήθηκαν σε ενιαίο αρχείο όπου καταγράφηκαν οι βασικές τους πληροφορίες (ημερομηνία αναφοράς, αποστολέας, παραλήπτες, αναφερόμενος

φορέας, αναφερόμενο Κ.Φ.Α.Α./Ε.Δ.Η.Δ./Δ.Ε.Φ.Α.Α., χρονική περίοδος συμβάντος, σύντομη περιγραφή αναφοράς, εμπλεκόμενα μέρη, θεματικές) και ύστερα ακολούθησε η στατιστική τους επεξεργασία.

Στατιστική περιγραφή αναφορών

Κατά το εξεταζόμενο διάστημα, η Μονάδα Εποπτείας και Αξιολόγησης κατέγραψε σημαντικό αριθμό αναφορών, ήτοι εκατόν πέντε (105) αναφορές. Συγκεκριμένα, οι 46 (44%) εξ αυτών εστάλησαν από μέλη του προσωπικού των δομών ή των φορέων λειτουργίας, οι 54 (51%) εστάλησαν από Εντεταλμένους Επιτροπείας ή τους Συντονιστές τους, ενώ 5 (5%) εστάλησαν από φορείς παιδικής προστασίας ή άλλες υπηρεσίες, όπως Περιφερειακά Αυτοτελή Κλιμάκια Ασύλου, το Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το Συνήγορο του Πολίτη – Κύκλος Δικαιωμάτων του Παιδιού. Η Μονάδα Εποπτείας και Αξιολόγησης ήταν κύριος παραλήπτης του 1/3 των εισερχόμενων αναφορών ενώ οι υπόλοιπες περιήλθαν εις γνώση της Μονάδας, είτε γιατί αυτή περιλαμβανόταν στους κοινοποιημένους παραλήπτες είτε γιατί οι αναφορές προωθήθηκαν σε αυτή από τους κύριους παραλήπτες κατά λόγο αρμοδιότητας.

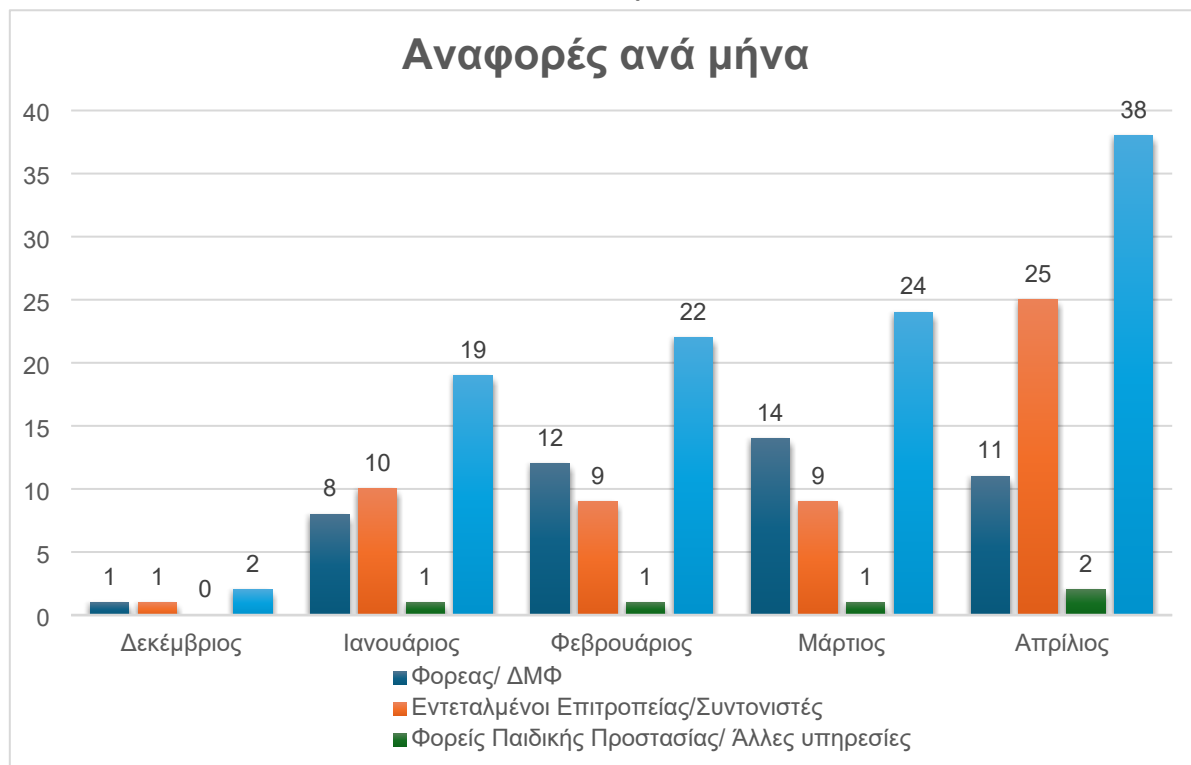
Πίνακας 16

Οι αναφορές αυτές αυξήθηκαν σταδιακά από τον Δεκέμβριο του 2024 μέχρι τον Απρίλιο του 2025, όπου τον Δεκέμβριο καταγράφηκαν 2 αναφορές ήτοι το 2% των συνολικών αναφορών, τον Ιανουάριο 19 ήτοι το 18% των συνολικών αναφορών, τον Φεβρουάριο 22 ήτοι το 21% των συνολικών αναφορών, τον Μάρτιο 24 ήτοι το 23% των συνολικών αναφορών και τον Απρίλιο 38 ήτοι το 36% των συνολικών αναφορών.

Όπως παρουσιάζεται στον Πίνακα 17, ενώ ο αριθμός των εισερχόμενων αναφορών από το προσωπικό των δομών και των φορέων λειτουργίας αλλά και από άλλους φορείς παιδικής προστασίας παραμένει περίπου σταθερός σε αυτούς τους μήνες, ο αριθμός των εισερχόμενων αναφορών από τους Εντεταλμένους Επιτροπείας/ Συντονιστές παρουσιάζει αυξητική τάση.

Πίνακας 17

Ανάλυση περιεχομένου αναφορών

Οι αναφορές αυτές αναλύθηκαν σε τριάντα επτά (37) θεματικές ανάλυσης, οι οποίες με τη σειρά τους ομαδοποιήθηκαν σε οκτώ (8) υπερκείμενες θεματικές κατηγορίες, ώστε να δημιουργηθεί μια αρχική εικόνα των βασικών ζητημάτων που αντιμετωπίζουν οι ανήλικοι και το προσωπικό εντός των δομών φιλοξενίας.

Προφανώς, ο συνολικός αριθμός των θεματικών κατηγοριοποιήσεων υπερβαίνει τον συνολικό αριθμό των αναφορών, καθώς πολλές από αυτές περιλαμβάνουν περισσότερες από μία θεματικές κατηγορίες. Το γεγονός αυτό αντανακλά την πολυπαραγοντική φύση των περιστατικών, ιδίως σε περιπτώσεις που συνδυάζονται με άλλους παράγοντες, για παράδειγμα, ζητήματα βίας με ελλιπή παροχή υπηρεσιών ή παραβίαση κανόνων φιλοξενίας.

Η πιο συχνή θεματική αφορά περιστατικά βίας και εκμετάλλευσης με σαράντα έξι (46) καταγραφές. Σε αυτή την κατηγορία εμπεριέχονται περιπτώσεις συγκρούσεων μεταξύ ανηλίκων, σεξουαλικής παρενόχλησης ή βίας, επίθεσης ή απειλής προς στο προσωπικό, καταστροφές κτιριακής υποδομής, ενδείξεις κινδύνου εμπλοκής ανηλίκων σε κυκλώματα εμπορίας ανθρώπων κ.ά..

Η ελλιπής παροχή υπηρεσιών αποτελεί επίσης σημαντικό αντικείμενο αναφορών, με τριάντα τέσσερα (34) καταγεγραμμένα περιστατικά που αφορούν την ποιότητα, την επάρκεια και την καταλληλότητα των υπηρεσιών που παρέχονται στους ανήλικους. Εδώ συμπεριλαμβάνονται ζητήματα όπως η ιατρική περίθαλψη, η ψυχοκοινωνική υποστήριξη, η εκπαίδευση και η επαγγελματική κατάρτιση, καθώς και η υποστήριξη για την ένταξη και τις δραστηριότητες των ανηλίκων.

Οι ενδείξεις παράτυπης εργασίας, με τριάντα (30) καταγραφές, εμφανίζονται ως ένα ιδιαίτερα ανησυχητικό φαινόμενο, καθώς αφορούν καταστάσεις στις οποίες οι ανήλικοι ενδέχεται να εκτίθενται σε εργασιακές συνθήκες εκτός του θεσμικού πλαισίου προστασίας τους, αυξάνοντας τον κίνδυνο εκμετάλλευσης και παραβίασης των δικαιωμάτων τους.

Οι ποινικές διαδικασίες και μηνύσεις εκπορευόμενες από κινδύνους ή απειλές εντός και εκτός της δομής, καταγράφονται σε είκοσι επτά (27) αναφορές, αποτυπώνοντας τόσο τη νομική διάσταση ορισμένων συμβάντων όσο και τις προσπάθειες για τη δικαστική αντιμετώπιση περιστατικών που αφορούν τους ανήλικους.

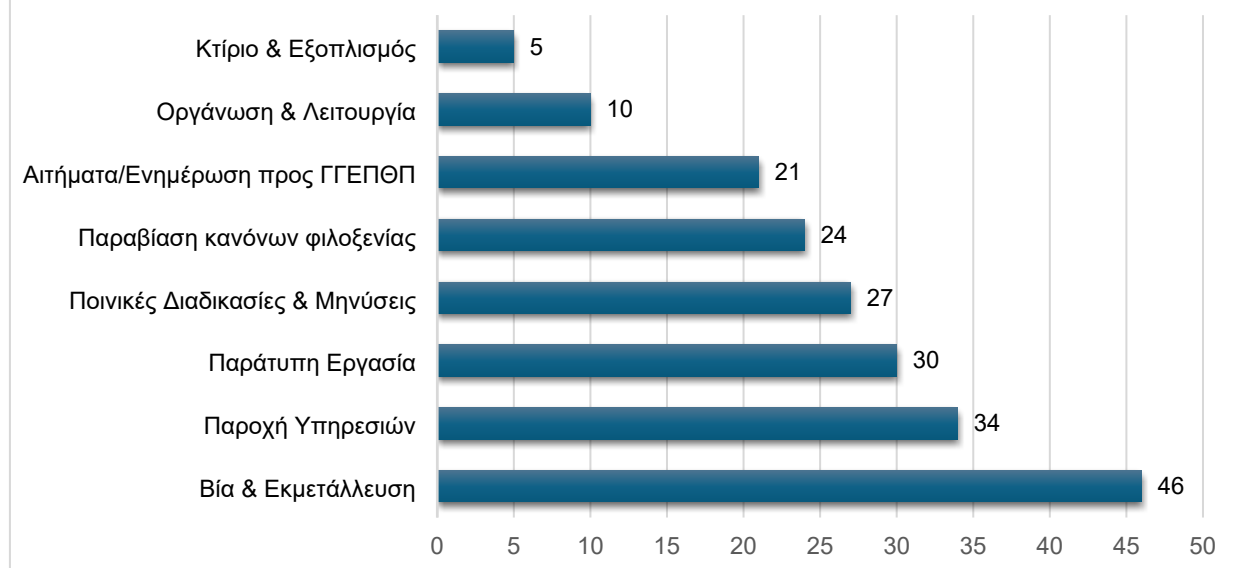
Οι είκοσι τέσσερις (24) αναφορές για παραβίαση κανόνων φιλοξενίας επισημαίνουν δυσλειτουργίες και προβλήματα που αφορούν στην τήρηση των εσωτερικών κανονισμών και διαδικασιών, όπως παραβίαση ωραρίου επιστροφής, κλοπές, χρήση ουσιών και αδικαιολόγητες απουσίες.

Επιπροσθέτως, καταγράφηκαν είκοσι μία (21) αναφορές οι οποίες αφορούσαν είτε αιτήματα, είτε ενημερώσεις εξέλιξης συμβάντων προς τη Γ.Γ.Ε.Π.Θ.Π. στο πλαίσιο αιτημάτων για αλλαγή δομής φιλοξενίας.

Τέλος, δέκα (10) αναφορές αφορούσαν θέματα οργάνωσης και λειτουργίας των δομών φιλοξενίας όπως η υποστελέχωση και η επικοινωνία προσωπικού δομών με εντεταλμένους επιτροπείας, ενώ πέντε (5) αφορούσαν ζητήματα υποδομών, όπως η θέρμανση/ψύξη και η συντήρηση κτιρίου και εξοπλισμού.

Πίνακας 18

ΚΥΡΙΕΣ ΘΕΜΑΤΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΩΝ

Στη συνέχεια, οι θεματικές των αναφορών αναλύθηκαν βάσει της προέλευσής τους, δηλαδή του αποστολέα κάθε αναφοράς, ώστε να γίνει καλύτερα κατανοητός ο τρόπος με τον οποίο διαφορετικοί φορείς εντοπίζουν, παρατηρούν και αξιολογούν τα προβλήματα στο πεδίο. Στο πλαίσιο αυτό, εξετάστηκαν οι αναφορές που υποβλήθηκαν από τρεις βασικές κατηγορίες αποστολέων: τους Εντεταλμένους Επιτροπείας/Συντονιστές, τους Φορείς λειτουργίας των δομών (Φορείς/Κ.Φ.Α.Α./Ε.Δ.Η.Δ./Δ.Ε.Φ.Α.Α.), και τους Φορείς Παιδικής Προστασίας (Φ.Π.Π.).

Η κατανομή των θεματικών κατηγοριών ανά αποστολέα αποκαλύπτει χαρακτηριστικές τάσεις: Τα ζητήματα Κτιρίου και Εξοπλισμού καταγράφηκαν κατά κύριο λόγο από Εντεταλμένους Επιτροπείας/Συντονιστές (80%). Το εύρημα αυτό υποδηλώνει ότι οι επιτόπιοι έλεγχοι και η φυσική παρουσία στους χώρους φιλοξενίας επιτρέπουν στους Εντεταλμένους Επιτροπείας να εντοπίζουν άμεσα ζητήματα που σχετίζονται με τις υποδομές, τη λειτουργικότητα των χώρων και την υλικοτεχνική επάρκεια. Η συμβολή των Φορέων Παιδικής Προστασίας ανέρχεται στο 20%, ενώ το προσωπικό των δομών/φορέων λειτουργίας δεν έχει αναφέρει σχετικά προβλήματα στην κατηγορία αυτή.

Η Παροχή Υπηρεσιών αποτελεί αντικείμενο αναφορών κυρίως από τους Εντεταλμένους Επιτροπείας/Συντονιστές (62%), ενώ σημαντικό μερίδιο αναφορών προέρχεται και από Φορείς Παιδικής Προστασίας (24%). Το προσωπικό των δομών/φορέων λειτουργίας ανέφερε μόνο σε ποσοστό 15% των περιπτώσεων θέματα σχετιζόμενα με την ποιότητα ή την επάρκεια των υπηρεσιών προς τους ανηλικούς. Το εύρημα αυτό ενδεχομένως αποτυπώνει τη δυσκολία αναφοράς δυσλειτουργιών και ελλείψεων από τους ίδιους τους φορείς ή ανεπαρκούς συστήματος εσωτερικής αξιολόγησης των παρεχόμενων υπηρεσιών.

Όλες οι αναφορές που εμπίπτουν στην κατηγορία Οργάνωση και Λειτουργία των δομών υποβλήθηκαν από Εντεταλμένους Επιτροπείας/Συντονιστές (100%).

Η θεματική Βία και Εκμετάλλευση προκύπτει σε μεγάλο ποσοστό από αναφορές του ίδιου του προσωπικού των δομών/φορέων λειτουργίας (74%), γεγονός που δηλώνει αφενός την εγγύτητα των Φορέων στα περιστατικά αυτά και αφετέρου την ευθύνη τους για την άμεση διαχείρισή τους. Οι Εντεταλμένοι Επιτροπείας καταγράφουν το 22% των σχετικών περιστατικών, ενώ οι Φ.Π.Π. συμβάλλουν λιγότερο (4%), ενδεχομένως λόγω περιορισμένης πρόσβασης ή δευτερογενούς πληροφόρησης.

Όσον αφορά την Παραβίαση Κανόνων Φιλοξενίας, η πλειοψηφία των αναφορών προέρχεται και πάλι από το προσωπικό των δομών/φορέων λειτουργίας (67%), γεγονός αναμενόμενο, καθώς αποτελούν τον βασικό φορέα εφαρμογής του εσωτερικού κανονιστικού πλαισίου. Οι Εντεταλμένοι Επιτροπείας συνεισφέρουν με το 29%, ενώ οι Φ.Π.Π. στο 4%.

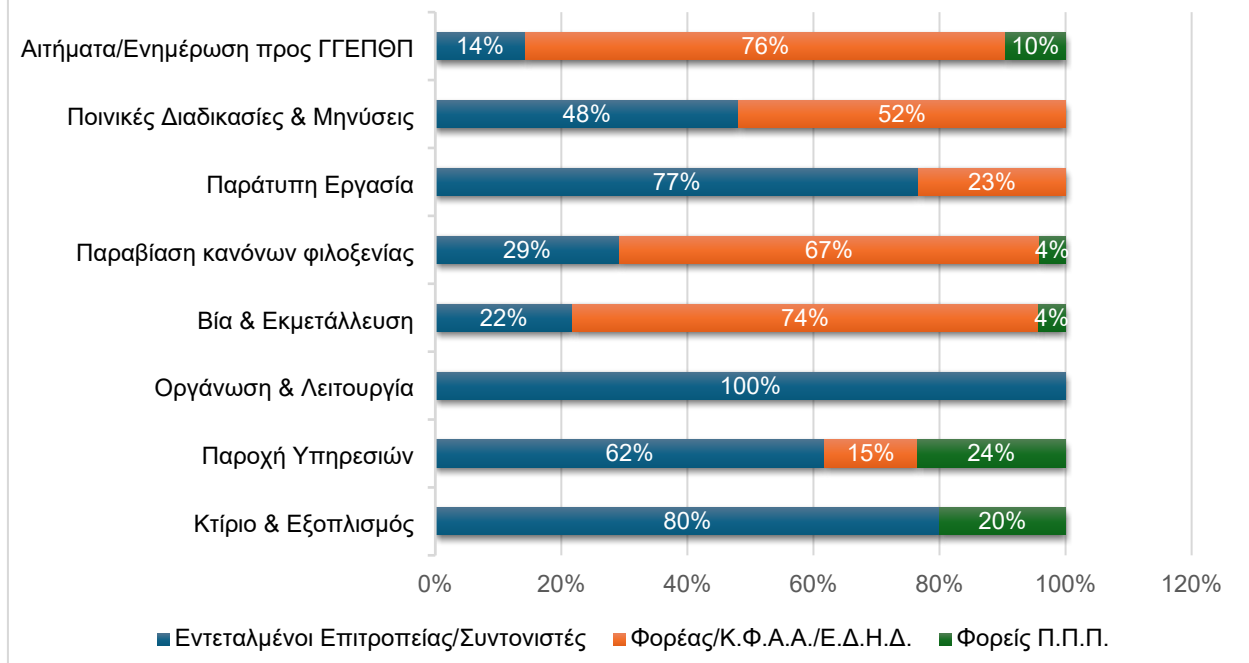
Οι ενδείξεις παράτυπης εργασίας αναδεικνύονται κυρίως από τους Εντεταλμένους Επιτροπείας (77%), όπως είναι αναμενόμενο, ενώ το 23% των σχετικών θεματικών αναφορών προέρχεται από το προσωπικό των δομών/φορέων λειτουργίας.

Στην κατηγορία Ποινικές Διαδικασίες και Μηνύσεις οι καταγραφές μοιράζονται μεταξύ των Εντεταλμένων (48%) και του προσωπικού των δομών/φορέων λειτουργίας (52%). Η σχεδόν ισοβαρής συμμετοχή αποτυπώνει τη διττή εμπλοκή τόσο σε επίπεδο διαχείρισης συμβάντων όσο και σε επίπεδο αξιολόγησης και θεσμικής παρακολούθησης.

Τέλος, στην κατηγορία Αιτήματα/Ενημερώσεις προς τη Γ.Γ.Ε.Π.Θ.Π., την πλειοψηφία των αναφορών (76%) υποβάλλει το προσωπικό των δομών/φορέων λειτουργίας, αντισταθμίζοντας την άμεση θεσμική σύνδεση και την ανάγκη τους για κατευθύνσεις ή υποστήριξη από τη Γ.Γ.Ε.Π.Θ.Π.. Οι Εντεταλμένοι Επιτροπείας συμβάλλουν με το 14%, ενώ οι Φ.Π.Π. υπέβαλαν το 10% των σχετικών θεμάτων.

Πίνακας 19

Θεματικές ανά αποστολέα

Είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί, ότι η ανωτέρω ανάλυση ευρημάτων υπόκεινται σε έναν σημαντικό περιορισμό: βασίζεται αποκλειστικά σε περιστατικά για τα οποία υπήρξε τυπική ενημέρωση της Γενικής Γραμματείας, ενώ πολλαπλά συμβάντα μπορεί να έχουν διαχειριστεί στο πεδίο χωρίς να υπάρξει τυπική ενημέρωση, κυρίως διότι αντιμετωπίστηκαν χωρίς και κριθεί ότι υπάρχει ανάγκη περαιτέρω θεσμικών παρεμβάσεων. Την ίδια στιγμή άλλα περιστατικά, όπως τα περιστατικά βίας, τα οποία λόγω της φύσης και της έντασής τους είναι πιο εύκολα εντοπίσιμα συγκριτικά με λοιπά συμβάντα, τείνουν να υπερεκπροσωπούνται στις αναφορές. Ως αποτέλεσμα, τα δεδομένα αντικατοπτρίζουν μόνο όσα είναι ορατά μέσα από την υπάρχουσα τεκμηρίωση και όχι την πλήρη εικόνα της καθημερινότητας σε μια δομή. Η κατανόηση αυτού του περιορισμού είναι κρίσιμη για την ερμηνεία των τάσεων με προσοχή και υπογραμμίζει την ανάγκη ενίσχυσης των μηχανισμών αναφοράς και της εμπιστοσύνης του προσωπικού στη χρήση τους.

Κατά τη διάρκεια της περιόδου αναφοράς πραγματοποιήθηκαν συνολικά δώδεκα (12) έλεγχοι από τη Μονάδα Εποπτείας και Αξιολόγησης, μέσω των οποίων διερευνήθηκαν συνολικά σαράντα μία (41) αναφορές.

Ο όρος «**διερεύνηση**» στο πλαίσιο των ελέγχων που διενεργεί η Μονάδα Εποπτείας και Αξιολόγησης αφορά ένα ευρύ φάσμα ενεργειών που δεν περιορίζονται στη διαχείριση ενός μεμονωμένου περιστατικού, αλλά επεκτείνονται σε επίπεδο λειτουργιών και διαδικασιών της δομής. Σε ορισμένες περιπτώσεις, ενδέχεται η διερεύνηση να περιλαμβάνει στοιχεία διαχείρισης περιστατικών (case management), ιδίως όταν πρόκειται για ατομικά ζητήματα που σχετίζονται με την προστασία και τη φροντίδα συγκεκριμένων ασυνόδευτων ανηλίκων. Ωστόσο, κατά κανόνα, η διερεύνηση επικεντρώνεται στη συνολική αποτύπωση της λειτουργικής επάρκειας της δομής, στην αξιολόγηση της ορθής εφαρμογής πρωτοκόλλων και

διοικητικών διαδικασιών, καθώς και στον βαθμό συμμόρφωσης με τα θεσμοθετημένα πρότυπα φιλοξενίας. Μέσα από την εξέταση εγγράφων και ατομικών αρχείων, συνεντεύξεις με το προσωπικό και τους φιλοξενούμενους, καθώς και την άμεση παρατήρηση, επιδιώκεται να διαπιστωθεί εάν η αναφερόμενη κατάσταση αποτελεί μεμονωμένο συμβάν ή σύμπτωμα γενικότερης δυσλειτουργίας της δομής. Η έννοια της διερεύνησης, επομένως, δεν έχει μόνο επιβεβαιωτικό χαρακτήρα, αλλά κυρίως διαγνωστικό και υποστηρικτικό, συμβάλλοντας στη βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών και στην ενίσχυση της λογοδοσίας των φορέων.

Επιπροσθέτως, η επιλογή των δομών προς έλεγχο και η στόχευση των παρεμβάσεων διαμορφώθηκαν σε μεγάλο βαθμό με βάση τις πληροφορίες που αντλήθηκαν από τις υποβληθείσες αναφορές, είτε μέσω επίσκεψης των τακτικών ελέγχων και ελέγχων επαλήθευσης, είτε μέσω άμεσης δρομολόγησης έκτακτων επιτόπιων ελέγχων. Οπότε, ο μηχανισμός αυτός δεν λειτουργεί απλώς ως παθητικό εργαλείο καταγραφής, αλλά ενεργοποιεί και τροφοδοτεί με κρίσιμα δεδομένα τη διαδικασία λήψης αποφάσεων από τη Μονάδα Εποπτείας ως προς την προτεραιοποίηση των ελέγχων (risk assessment), τη θεματολογική τους στόχευση, αλλά και τη διεπιστημονική προσέγγιση στην αξιολόγηση των συνθηκών φιλοξενίας.

9. ΚΑΛΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ

Η ενότητα αυτή απηχεί την προσπάθεια που καταβλήθηκε στο πλαίσιο των επιτόπιων ελέγχων κατά την περίοδο αναφοράς, στον εντοπισμό και στην καταγραφή καλών πρακτικών στη λειτουργία και οργάνωση των δομών φιλοξενίας. Η καταγραφή αποσκοπεί:

- στη διάχυση θετικών παρεμβάσεων με σκοπό τη βελτίωση στοιχείων που διαπιστώθηκε ότι συμβάλουν στην εύρυθμη οργάνωση και λειτουργία των δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων και
- στην ενδυνάμωση του προσωπικού πρώτης γραμμής με εναλλακτικές προσεγγίσεις στην οργάνωση και λειτουργία της δομής και στη φροντίδα των παιδιών.

Ακολουθεί η παράθεση για τα Κ.Φ.Α.Α. και τα Ε.Δ.Η.Δ. καθώς στις Δ.Ε.Φ.Α.Α. πραγματοποιήθηκε ένας έλεγχος.

9.1. Καλές πρακτικές: Κ.Φ.Α.Α.

Κτίριο-καθαριότητα

- Η φιλική προς τα παιδιά διακόσμηση των κοινόχρηστων χώρων με δημιουργίες των ανηλίκων (ζωγραφιές, graffiti, κολάζ) σε συνεργασία με το προσωπικό
- Η αξιοποίηση και διαμόρφωση υπαίθριων χώρων των Κ.Φ.Α.Α. (ταράτσες, μεγάλα μπαλκόνια, κήποι, αυλές) για την υλοποίηση ομαδικών δραστηριοτήτων όπως παιχνίδι, προβολή ταινιών, ανθόκηποι, λαχανόκηποι, γήπεδα μπάσκετ/ποδοσφαίρου, αυτοσχέδιες γωνίες συνάντησης (π.χ. σαλόνια με κορμούς και παλέτες που δημιούργησαν τα παιδιά)

- Διαμόρφωση χώρου πλησίον της κουζίνας όπου οι ανήλικοι μπορούν να καθαρίζουν μόνοι τους τα σκεύη που χρησιμοποιούν μετά το φαγητό
- Καθορισμός συγκεκριμένης ημέρας γενικής καθαριότητας του Κ.Φ.Α.Α. με τη συμμετοχή των ανηλίκων σε συνεργασία με το προσωπικό
- Η αναγραφή στην πόρτα των υπνοδωματίων των ονομάτων των διαμενόντων και των υπεύθυνων καθημερινής λειτουργίας με στόχο την ανάληψη ευθύνης και την αποτελεσματικότερη εποπτεία της τήρησης της υγιεινής και καθαριότητας

Υποστήριξη από το φορέα λειτουργίας

- Η συνάντηση γνωριμίας με στελέχη του φορέα λειτουργίας κατά την τοποθέτηση των ανηλίκων και οι τακτικές συναντήσεις εκπροσώπων του φορέα με τους ανήλικους φιλοξενούμενους του Κ.Φ.Α.Α. με χαρακτηριστικά αξιολόγησης και ανατροφοδότησης των δράσεων
- Φόρμα Εβδομαδιαίας Αναφοράς προς το φορέα λειτουργίας η οποία περιλαμβάνει επικαιροποιημένη ενημέρωση συνολικά για όλους τους τομείς οργάνωσης και λειτουργίας του Κ.Φ.Α.Α. και σημαντικές εξελίξεις αναφορικά με τους ανήλικους. Η φόρμα συμπληρώνεται από όλα τα μέλη της διεπιστημονικής ομάδας και συμβάλει στην αποτελεσματικότερη εποπτεία του Κ.Φ.Α.Α. από το φορέα λειτουργίας.

Οργάνωση-λειτουργία

- Συστηματική οργάνωση συναντήσεων κοινότητας με τη συμμετοχή όλων των ανηλίκων φιλοξενούμενων (Community meetings) και η αποτύπωσή τους υπό τη μορφή τήρησης πρακτικών. Η συστηματική ανατροφοδότηση των συναντήσεων κοινότητας με ενέργειες που αναλήφθηκαν από το προσωπικό γύρω από τις προτάσεις των παιδιών.
- Η ανάρτηση του προγράμματος επισκέψεων των επιτρόπων προς ενημέρωση των ανηλίκων
- Η τήρηση πρακτικών στις συναντήσεις του προσωπικού με ενέργειες, στόχους και ανάληψη ρόλων για ζητήματα καθημερινότητας του Κ.Φ.Α.Α.
- Η χρήση εργαλείων στον μηχανισμό αξιολόγησης των παρεχόμενων υπηρεσιών του Κ.Φ.Α.Α από τους ανήλικους όπως ερωτηματολόγια έντυπα ή ηλεκτρονικά τα οποία συμπληρώνονται ανώνυμα από τους ανήλικους
- Η ανάρτηση πρωτοκόλλου διαχείρισης έκτακτων περιστατικών υγείας σε χώρους της δομής με αναλυτικές οδηγίες παροχής πρώτων βοηθειών
- Η αυστηρή τήρηση Υγειονομικού Πρωτοκόλλου κατά την υποδοχή νέων φιλοξενούμενων με απολύμανση όλων των προσωπικών αντικειμένων και του ιματισμού που φέρουν πριν μπουν στο δωμάτιο φιλοξενίας τους.

Φροντίδα Ανηλίκων

- Η συμπερίληψη της οικογένειας των ανηλίκων στην καθημερινή φροντίδα των παιδιών με διαδικτυακές συναντήσεις ή τηλεφωνικές κλήσεις σε συστηματική βάση. Η συνεργασία του προσωπικού της δομής με τις οικογένειες των ανηλίκων που φιλοξενεί προτάσσει τη

συνδιαχείριση συμπεριφορικών θεμάτων και διευκολύνει την προσαρμογή και συναίνεση του παιδιού

- Η τήρηση ημερολογίου καταγραφής συμπεριφοράς ύπνου σε περιπτώσεις με προβλήματα υγείας ή άλλες ενδείξεις όπου απαιτείται παρακολούθηση
- Η τήρηση συγκεκριμένου και σταθερού ωραρίου χρήσης των κινητών τηλεφώνων τις μεσημεριανές και απογευματινές ώρες, η οποία συμβάλλει θετικά στην υλοποίηση του ημερήσιου εκπαιδευτικού προγράμματος και δραστηριοτήτων από τους ανήλικους
- Η εφαρμογή γονικού ελέγχου στο διαδίκτυο για τον περιορισμό της πρόσβασης σε ορισμένες κατηγορίες ιστότοπου

Ασφάλεια-Παιδική Προστασία-Τήρηση Κανόνων Φιλοξενίας

- Η χρήση ειδικού εργαλείου καταγραφής συμβάντων που αποτυπώνει κρίσιμες πληροφορίες και ενέργειες του προσωπικού (Incident Report)
- Η πρόβλεψη παιδαγωγικών συνεπειών ως προς την παραβίαση κανόνων φιλοξενίας όπου καταγράφησαν οι εξής πρακτικές ως συνέπειες: συντόμευση χρόνου εξόδου από το Κ.Φ.Α.Α. (επιστροφή νωρίτερα), παραμονή στο Κ.Φ.Α.Α. την επόμενη μέρα από την παραβίαση ωραρίου, μη συμμετοχή σε δραστηριότητες, μεγαλύτερο μερίδιο στην καθαριότητα του δωματίου, βοήθεια προς το προσωπικό σε εργασίες (π.χ. σερβίρισμα στην τραπεζαρία)
- Η εφαρμογή Εβδομαδιαίου Συστήματος Βαθμών Συμπεριφοράς (point system) όπου η καλή βαθμολογία συμπεριφοράς και η τήρηση των κανόνων φιλοξενίας οδηγεί σε «έπαθλο επιβράβευσης»
- Η επιβράβευση ανηλίκων που φοιτούν συστηματικά στην τυπική εκπαίδευση με συμμετοχή σε κάποια δραστηριότητα
- Η φιλική προς το παιδί διαμόρφωση και επικοινωνία των κανόνων φιλοξενίας. Η αξιοποίηση παλαιών φιλοξενούμενων στην ομάδα υποδοχής νεοεισερχόμενων, οι οποίοι εξηγούν τους κανόνες φιλοξενίας, ξαναγούν στη δομή και διευκολύνουν την προσαρμογή του νέου φιλοξενούμενου
- Η υιοθέτηση μεθόδων καταγραφής και εποπτείας της παρουσίας των ανηλίκων στη δομή όπως λίστα παρουσίας ανά δωμάτιο, φόρμα καταμέτρησης ανά ώρα της νυχτερινής βάρδιας κ.α.. Η επικοινωνία του προσωπικού με όλους τους ανήλικους που βρίσκονται εκτός Κ.Φ.Α.Α. αφού έχει παρέλθει η ώρα επιστροφής.
- Η χορήγηση έγγραφης βεβαίωσης φιλοξενίας που φέρει μαζί του κάθε ανήλικος κατά την έξοδό του από το Κ.Φ.Α.Α. και στην οποία αναγράφεται η διεύθυνση διαμονής του και τηλέφωνα ανάγκης
- Η ανάρτηση εικονογραφημένων αφισών ενημέρωσης των ανηλίκων για σημαντικά θέματα εντός του Κ.Φ.Α.Α. (χρήση πυροσβεστήρων, προστασία από σεισμό, πρώτες βοήθειες κ.α.)
- Η συνεργασία με την Ελληνική Αστυνομία για δράσεις ενημέρωσης των ανηλίκων σχετικά με θέματα κυβερνοασφάλειας και ασφαλούς πλοήγησης στο διαδίκτυο

Παρεχόμενες υπηρεσίες

- Η συμβολή των ανηλίκων στη διαμόρφωση του προγράμματος σίτισης, η ελεγχόμενη πρόσβαση στην κουζίνα για παρασκευή εθνικών φαγητών, η συμμετοχή στην παρασκευή γευμάτων υπό την επίβλεψη του μάγειρα της δομής, αμβλύνουν τα παράπονα για το φαγητό και ενισχύουν δεξιότητες αυτονόμησης
- Η πρακτική του προσωπικού να τρώει μαζί με τα παιδιά στην τραπεζαρία διευκολύνει την προσαρμογή των φιλοξενούμενων στο πρόγραμμα σίτισης
- Η επιλογή του ιματισμού από τους ίδιους τους ανηλικούς από καταστήματα της πόλης, συνοδεύει του προσωπικού

Εκπαίδευση - επαγγελματική κατάρτιση

- Η δημιουργία κοινού κέντρου εκπαίδευσης για παιδιά από Κ.Φ.Α.Α. του ίδιου φορέα λειτουργίας που προσομοιάζει στη σχολική λειτουργία
- Η εκμάθηση επαγγελματικών δεξιοτήτων εντός Κ.Φ.Α.Α. με λειτουργία εργαστηρίων μαγειρικής, ραπτικής, κομμωτικής κ.α.
- Η οργάνωση καλοκαιρινών μαθημάτων για την προετοιμασίας των ανηλίκων για τη νέα σχολική χρονιά
- Η χρήση διαδραστικών πινάκων επικοινωνίας και μάθησης στους κοινόχρηστους χώρους του Κ.Φ.Α.Α.. Οι πίνακες χρησιμοποιούσαν φωτογραφίες αντικειμένων της καθημερινότητας των ανηλίκων (π.χ. τροφίμων, ειδών ατομικής υγιεινής) με ταυτόχρονη αποτύπωση της λέξης που αντιστοιχεί στην εικόνα στα ελληνικά, αραβικά και άλλες γλώσσες, διευκολύνοντας την άμεση επικοινωνία με τους ανήλικους για την κάλυψη των αναγκών τους. Ταυτόχρονα λειτουργούσαν ως εκπαιδευτικά εργαλεία στην εκμάθηση πρακτικών ελληνικών και αγγλικών.
- Η εκ περιτροπής παρουσία των εκπαιδευτικών στα σχολεία που φοιτούν οι ανήλικοι και η παροχή παράλληλης στήριξης στη διάρκεια των σχολικών μαθημάτων, κατόπιν συμφωνίας και συνεργασίας με τους εκπαιδευτικούς και τους διευθυντές των σχολείων. Η πρακτική αυτή εφαρμόζεται κυρίως στην αρχή της σχολικής χρονιάς με στόχο την επίτευξη της σταθερής παρακολούθησης των σχολικών μαθημάτων και τη μείωση της σχολικής διαρροής
- Η οργάνωση μαθημάτων πρακτικών Ελληνικών με εξωτερικές δραστηριότητες όπως επίσκεψη σε super market

Μετάβαση στην Ενηλικίωση

- Τα προγράμματα Εκπαίδευσης σε «δεξιότητες ζωής» με συγκεκριμένες θεματικές (υγιεινή διατροφή, ψώνια, επικοινωνία με υπηρεσίες κ.α.)
- Η συνεργασία με τοπικούς αγροτικούς συνεταιρισμούς και παραγωγικές μονάδες που δραστηριοποιούνται σε περιοχές της περιφέρειας όπου βρίσκονται Κ.Φ.Α.Α. με στόχο την επαγγελματική εκπαίδευση/μαθητεία και την πρόσβαση στην αγορά εργασίας φιλοξενούμενων ανηλίκων.
- Η προσπάθεια για δικτύωση με επαγγελματίες όπως ηλεκτρολόγους, κουρείς κ.α. προκειμένου οι ανήλικοι να μπορούν να λαμβάνουν ενημέρωση για επαγγέλματα που τους ενδιαφέρουν

- Η παροχή φροντιστηριακών μαθημάτων για την προετοιμασία συμμετοχής στις Πανελλήνιες Εξετάσεις

Πολιτιστικές/αθλητικές δραστηριότητες και διασύνδεση με την τοπική κοινότητα

- Έκδοση περιοδικού του Κ.Φ.Α.Α. με σχεδιασμό να εμπλακούν ανήλικοι στην συγγραφή του
- Η δημιουργική απασχόληση με παροχή μαθημάτων μουσικής όπως αρμόνιο, κιθάρα και κρουστά σε συνεργασία με εθελοντές
- Η συμμετοχή σε καλοκαιρινό πρόγραμμα κατασκήνωσης (Summer Camp)
- Η συμμετοχή σε περιβαλλοντικές δράσεις και η εθελοντική προσφορά των ανηλίκων στην κοινότητα όπως εκπαίδευση στην καλλιέργεια οπωροκηπευτικών σε συνεργασία με την «Οργάνωση Γη», ανακύκλωση εντός δομής, καθαριότητα και ανακύκλωση πλαστικών απορριμμάτων στη γειτονιά
- Η διασφάλιση χορηγιών για τη συμμετοχή ανηλίκων σε αθλητικές και καλλιτεχνικές δραστηριότητες
- Η συμμετοχή στο Τοπικό Συμβούλιο Πρόληψης της Παραβατικότητας που λειτουργεί σε επίπεδο Δήμου

9.2. Καλές πρακτικές: Ε.Δ.Η.Δ.

Οργάνωση και λειτουργία

- Η τήρηση έντυπου ή ψηφιακού βιβλίου συμβάντων που συμπληρώνεται καθημερινά από τους υπεύθυνους καθημερινής φροντίδας της κάθε βάρδιας μετά την επίσκεψή τους στα διαμερίσματα και περιλαμβάνει σημαντικές πληροφορίες, που κατηγοριοποιούνται ανά διαμέρισμα και ανά παιδί, αναφορικά με την κατάσταση των ανηλίκων, την παρουσία τους ή μη στο διαμέρισμα, την αφύπνισή τους για το σχολείο κ.α.. Οι πληροφορίες αυτές είναι στη διάθεσή των μελών του προσωπικού για την εξασφάλιση της συνέχειας στην υποστήριξη των φιλοξενούμενων
- Οι μηνιαίες φόρμες αναφοράς που συμπληρώνονται από τους υπεύθυνους καθημερινής φροντίδας στις οποίες αξιολογούνται μεταξύ άλλων η ικανότητα της ατομικής φροντίδας και οι διαπροσωπικές δεξιότητες του ανηλίκου
- Η τήρηση πρακτικών στις συναντήσεις της επιστημονικής ομάδας
- Η διενέργεια απομακρυσμένων βιντεοκλήσεων των υπεύθυνων καθημερινής φροντίδας με τους ανήλικους, για τη διαπίστωση της επιστροφής τους στο διαμέρισμα, σε περίπτωση μη παρουσία τους σε αυτό κατά τη βραδινή επίσκεψη του προσωπικού

Υλικές παροχές

- Η συνοδεία των ανηλίκων σε καταστήματα της πόλης για να επιλέξουν οι ίδιοι και να αγοράσουν ρούχα από χορηγίες
- Η αξιοποίηση χορηγιών για την ενίσχυση των ανηλίκων σε τρόφιμα (πρόγραμμα πλησίον της λήξης των super market κ.α.)

Παρεχόμενες Υπηρεσίες

- Η χρήση ψυχομετρικού εργαλείου αξιολόγησης του άγχους Beck Anxiety Inventory (BAI) για την ψυχολογική εκτίμηση των ανηλίκων και άλλων εργαλείων επαγγελματικού προσανατολισμού (Holland)
- Η συνεργασία με τοπικές επιχειρήσεις και φορείς για την συμμετοχή των ανηλίκων σε μαθητεία ή επαγγελματικά σεμινάρια
- Η προετοιμασία ανηλίκων για την απασχόλησή τους στο φορέα λειτουργίας της Μονάδας Ε.Δ.Η.Δ. ή έτερο φορέα με την ενηλικίωσή τους, σε θέσεις διερμηνέων και υπευθύνων καθημερινής φροντίδας

10. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Ο Β΄ Κύκλος Αξιολόγησης ανέδειξε ότι οι έλεγχοι αποτελούν δυναμικό εργαλείο αποτίμησης της συμμόρφωσης των δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων με τις θεσμικές προδιαγραφές λειτουργίας τους. Σημειώνεται ότι κατά την περίοδο αναφοράς, οι φορείς λειτουργίας δομών φιλοξενίας στην συντριπτική τους πλειοψηφία ανταποκρίθηκαν θετικά στις συστάσεις της Μονάδας Εποπτείας, προβαίνοντας στις απαιτούμενες αλλαγές βελτίωσης των παρεχόμενων υπηρεσιών τους. Ως εκ τούτου, η διαδικασία εποπτείας αποτελεί κρίσιμο μηχανισμό για την υποστήριξη και τη συνεχή βελτίωση του συστήματος φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων.

Παράλληλα όμως οι έλεγχοι συνεισφέρουν στον εντοπισμό κοινών προκλήσεων και δυσκολιών που εκπορεύονται από μεταβολές στο προφίλ φιλοξενούμενων ανηλίκων και προσωπικού, δομικές αδυναμίες των φορέων λειτουργίας, αλλά και αδυναμίες και ελλείψεις που εντοπίζονται στην οργάνωση του συστήματος φιλοξενίας των ασυνόδευτων ανηλίκων.

Η ανάλυση των ευρημάτων των ελέγχων, ανέδειξε σημαντικά ζητήματα σε πολλαπλά επίπεδα.

Όσον αφορά στα **Κ.Φ.Α.Α.**, πολλές από τις αποκλίσεις που καταγράφηκαν στην ανωτέρω ανάλυση, είχαν κοινή αιτιολογία τις μεταβαλλόμενες προκλήσεις που επιφέρει στις δομές φιλοξενίας η κινητικότητα του φιλοξενούμενου πληθυσμού, η οποία κάθε φορά συναρτάται με τη διαφορετική πολιτισμική αφετηρία στην κατανόηση του δυτικού τρόπου ζωής και κατ'επέκταση των κανόνων κοινωνικής συμβίωσης μέσα στις δομές φιλοξενίας. Συγκεκριμένα πολλές αποκλίσεις που διαπιστώθηκαν στο κτιριακό απόθεμα και στον εξοπλισμό, σχετίζονταν με διαρκή και υψηλού κόστους ανάγκη συντήρησης της καλής κατάστασης των κτιριακών εγκαταστάσεων και της λειτουργικότητας του εξοπλισμού τους. Ακόμη και δομές φιλοξενίας που κατά τον Α΄ Κύκλο Αξιολόγησης είχαν επιτύχει σημαντικές αναβαθμίσεις αλλά και δομές που σταθερά διατηρούν καλό επίπεδο κτιριακής λειτουργίας και εξοπλισμού, αντιμετώπισαν,

κατά την περίοδο αναφοράς, αυξημένες και κοστοβόρες ανάγκες συντήρησης και αντικατάστασης, κατά κύριο λόγο από εκτεταμένες συμπεριφορές μη ενδεδειγμένης χρήσης του και πρόκλησης φθορών.

Πολλές επίσης αποκλίσεις σχετίζονται με την αυξητική τάση κινητικότητας του προσωπικού στα Κ.Φ.Α.Α., η οποία αποτιμάται ως μεγαλύτερη από την προηγούμενη περίοδο αξιολόγησης. Η τάση συσχετίζεται με επαναλαμβανόμενες κρίσεις και πιέσεις εντός των δομών αλλά και με σημαντικές καθυστερήσεις πληρωμών λόγω της αστάθειας των χρηματοροών. Οι συχνές αποχωρήσεις και αντικαταστάσεις εργαζομένων πρώτης γραμμής με εμπειρία στο μεταναστευτικό τομέα, είχαν άμεση επίπτωση στην επιχειρησιακή ικανότητα των δομών φιλοξενίας, στην οργάνωση και λειτουργία και στην παροχή υπηρεσιών φροντίδας στους φιλοξενούμενους ανήλικους. Οι διαπιστώσεις αυτές, αναδεικνύουν την ανάγκη βελτιωτικών αλλαγών από όλους τους εμπλεκόμενους στο σύστημα φιλοξενίας, στο τομέα αρμοδιότητας του κάθε εμπλεκόμενου, για ενδυνάμωση των εργαζομένων πρώτης γραμμής, για αναζήτηση κινήτρων παραμονής, για πιο σταθερούς μηχανισμούς χρηματοδότησης και για θεσμικές αλλαγές.

Προς αυτή την κατεύθυνση, η Μονάδα Εποπτείας εφάρμοσε συμπληρωματικές διαδικασίες ελέγχου και εποπτείας κατά το Β΄ Κύκλο Αξιολόγησης. Ο συνδυασμός επιτόπιων ελέγχων με διαδικτυακούς ελέγχους στα οργανωτικά κείμενα των Κ.Φ.Α.Α. (Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας, Πολιτική Παιδικής Προστασίας, Κώδικας Δεοντολογίας) αποτέλεσε μέτρο προς το σκοπό της ενίσχυσης της επιχειρησιακής ικανότητας των δομών φιλοξενίας και της υποστήριξης των επαγγελματιών πρώτης γραμμής. Η διαδικασία συνέδραμε στην ενίσχυση των εν λόγω κειμένων ως επιχειρησιακά και λειτουργικά εργαλεία, με σκοπό να μπορούν να εμπεδωθούν γρήγορα από το προσωπικό που εναλλάσσεται διαρκώς, αλλά και να εφαρμοστούν αποτελεσματικά. Απαιτείται όμως να συνδυαστεί από πλευράς των φορέων λειτουργίας με διαρκή εκπαίδευση για εξοικείωση με τη χρήση τους στην καθημερινότητα. Ως προς τα Πρωτόκολλα Διαχείρισης Κρίσεων, δεν υπήρξε ικανός χρόνος για εμβάθυνση στην λειτουργικότητά τους. Εν τούτοις είναι ένα ζήτημα που η Μονάδα Εποπτείας θα συνεχίσει να προσεγγίζει με εναλλακτικές μεθοδολογίες κατά την επόμενη αξιολογητική περίοδο με έμφαση όχι μόνο στη βελτίωσή τους αλλά και στην ουσιαστική ετοιμότητα των δομών φιλοξενίας στην εφαρμογή τους.

Η καταγραφή και επεξεργασία των αναφορών συμβάντων για τους σκοπούς των ελέγχων, ως νέα μεθοδολογία της Μονάδας Εποπτείας, υπήρξε μια ακόμη κρίσιμη παράμετρος που είχε ως σκοπό να συνδράμει στη βελτίωση της λειτουργίας των δομών φιλοξενίας. Η φιλοσοφία της ήταν, *σε επίπεδο δομής*, να αποτελέσουν αφετηρία για τη συζήτηση οργανωτικών και λειτουργικών κενών, με σκοπό την βελτίωση της απόκρισης σε ζητήματα εποπτείας ανηλίκων, ασφάλειας και παιδικής προστασίας καθώς και στην πρόληψη κινδύνων και απειλών. Η προσέγγιση αυτή, έτυχε ιδιαίτερα θετικής αποδοχής από την πλειοψηφία των δομών και των φορέων λειτουργίας, οι οποίοι συνεργάστηκαν σε αναγκαίες αλλαγές και προσαρμογές. Παράλληλα, αν και δεν ήταν αυτός ο σκοπός της, ανέδειξε την πραγματική έκταση προβλημάτων που συζητούνται άκριτα χωρίς στοιχειοθέτηση, ως αδιαφοροποίητη

καθημερινότητα κάθε δομής. Οι σημαντικότερες δυσκολίες που εντοπίστηκαν από αυτή τη διαδικασία ήταν η έλλειψη δομών φιλοξενίας εξειδικευμένης φροντίδας για παιδιά που τη χρειάζονται και η ανάγκη εξειδικευμένης εκπαίδευσης του προσωπικού (στην ψυχική υγεία, διαχείριση εναντιωματικών συμπεριφορών κ.α.). Τα ζητήματα αυτά σχετίζονται με την ανάγκη βελτίωσης, συνέχειας και σταθερότητας του συστήματος φιλοξενίας των ασυνόδευτων ανηλίκων, καθώς οι πολλαπλοί κίνδυνοι και ευαλωτότητες γύρω από τα παιδιά αυτά, χρειάζονται αντίστοιχα θεσμικά αντανακλαστικά και σταθερά συστήματα φροντίδας. Τέλος αναδείχθηκε και η δυσκολία κατανόησης του παιδαγωγικού ρόλου του προσωπικού στη ζωή των φιλοξενούμενων ανηλίκων όπου δύσκολα μπορεί να εμπεδωθεί ως ευθύνη από νέους εργαζόμενους. Όπως προαναφέρθηκε μεγάλο μέρος του έμπειρου προσωπικού στις δομές φιλοξενίας έχει αποχωρήσει λόγω επισφαλών συνθηκών εργασίας και συνεχών πιέσεων και αυτό επαναπροσδιορίζει τις σχεσιακές δυναμικές εντός των δομών. Η προαγωγή της ειρηνικής συμβίωσης και των σχέσεων αλληλοσεβασμού, η ενσυναίσθηση, η συνεχής και θετική αλληλεπίδραση μεταξύ προσωπικού - ανηλίκων στην καθημερινότητα και η εφαρμογή συνεπειών με θετική ενίσχυση, συνιστούν πεδία περαιτέρω βελτίωσης και αναστοχασμού για το προσωπικό των δομών φιλοξενίας.

Ός προς την παροχή υπηρεσιών, οι σχετικές αποκλίσεις που διαπιστώθηκαν συγκεντρώνονται γύρω από δύο βασικές ενότητες: την ενεργοποίηση της συμμετοχής των ανηλίκων και την προετοιμασία για την ενηλικίωση. Στο πλαίσιο αυτό η οργάνωση δραστηριοτήτων αναδείχθηκε ως ένας ακόμη τομέας που απαιτεί ενίσχυση. Τα προγράμματα δραστηριοτήτων έχουν υποτιμηθεί ως εργαλεία ενεργοποίησης της συμμετοχής των ανηλίκων. Προετοιμάζονται συχνά χωρίς σύνδεση με τα πραγματικά ενδιαφέροντά τους και τείνουν να εξυπηρετούν περισσότερο το σκοπό της απόδειξης της απασχόλησης του προσωπικού. Φορείς λειτουργίας που κατανοούν τα προγράμματα ως σημαντικά εργαλεία των επαγγελματιών πρώτης γραμμής, πετυχαίνουν μεγαλύτερη συμμετοχή των παιδιών, εκτόνωση της ενέργειάς τους, αρμονικότερη διαβίωση μέσα στις δομές και οργανώνουν αποτελεσματικότερα την κοινωνική τους ένταξη. Αντίθετα, η μονοδιάστατη και τυποποιημένη προσέγγισή τους, οδηγεί σε περιορισμένη συμμετοχή, ανία και πλήξη και συνακόλουθες εντάσεις από παιδιά που η ενέργειά τους δεν εκτονώνεται με δημιουργικούς και κοινωνικά αποδεκτούς τρόπους.

Στον τομέα της εκπαίδευσης, η θεσμοθέτηση υποχρεωτικής παροχής 6 ωρών διδασκαλίας της ελληνικής γλώσσας, αν και συναντά προσχώματα, βελτίωσε εν γένει την οργάνωση των εκπαιδευτικών υπηρεσιών από τις δομές. Ωστόσο η κινητοποίηση των ανηλίκων για συμμετοχή παραμένει η κύρια πρόκληση. Η σύνδεση της διδασκαλίας της γλώσσας με δραστηριότητες που έχουν νόημα για τα παιδιά και πρακτική εφαρμογή στις ανάγκες επικοινωνίας των παιδιών στην καθημερινότητά τους καθώς και η βιωματική μάθηση μέσα από τη σύνδεση με εμπειρίες, μπορεί να ενισχύσει τη δέσμευση των παιδιών και την αναγνώριση ευεργετημάτων από τη συμμετοχή τους σε εκπαιδευτικές διαδικασίες.

Όσον αφορά στην προετοιμασία για την ενηλικίωση, η αποσπασματική διασύνδεση των ανηλίκων με ευκαιρίες επαγγελματικής κατάρτισης και νόμιμης εργασίας καθώς και οι δυσκολίες διαχείρισης της παράτυπης εργασίας, αναδείχθηκαν ως κοινές βασικές προκλήσεις.

Όπως έχει επισημανθεί πολλές φορές, το ζήτημα σχετίζεται και με δομικές αδυναμίες του εκπαιδευτικού συστήματος να εντάξει τους ασυνόδετους ανήλικους σε διαδικασίες μάθησης που να λαμβάνουν υπόψη την εκπαιδευτική τους αφετηρία και την επιθυμία τους για ένταξη στην αγορά εργασίας. Παράλληλα υπάρχει δομική δυσκολία στη σύνδεση των ανηλίκων με πραγματικές ανάγκες της αγοράς εργασίας. Η Μονάδα Εποπτείας επικοινωνήσε σχετικές καλές πρακτικές που διαπιστώθηκαν στο πεδίο με στόχο τη διάχυσή τους, ιδιαίτερα σε Κ.Φ.Α.Α. της επαρχίας που χωροθετούνται σε περιοχές με αγροτουριστική δραστηριότητα. Παράλληλα επικοινωνήσε στα Κ.Φ.Α.Α. τις λειτουργίες του νεοσύστατου, κατά την περίοδο αναφοράς της έκθεσης ευρημάτων, Συμβουλίου Επιτροπείας Ασυνόδετων Ανηλίκων (Σ.Ε.Α.Α.), ως όργανο που εκδίδει γενικές και ειδικές άδειες απασχόλησης, κατόπιν προσκόμισης σχετικών δικαιολογητικών. Υπάρχουν όμως πολλά ζητήματα που ακόμη χρειάζονται διευθέτηση σε επίπεδο θεσμών και πρωτοβουλιών προς το σκοπό της νόμιμης απασχόλησης των ανηλίκων που το επιθυμούν, ενώ και το επιστημονικό προσωπικό πρέπει να εγκύψει πιο δυναμικά στο ζήτημα, ώστε να αμβλυνθεί το πρόβλημα της παράτυπης εργασίας.

Τέλος, υπογραμμίζεται η αύξηση αντιδράσεων από κοινότητες και κατοίκους που γειτνιάζουν με δομές φιλοξενίας ασυνόδετων ανηλίκων για τη λειτουργία τους στην περιοχή τους. Τα περιστατικά τοπικών εντάσεων που καταγράφηκαν, υπογραμμίζουν την ανάγκη για συνεχή και στοχευμένη επικοινωνία, ανάπτυξη συνεργασιών με τοπικούς φορείς και διοργάνωση κοινών δράσεων. Οι θετικές σχέσεις με τις τοπικές κοινότητες αποτελούν παράγοντα-κλειδί για την ομαλή λειτουργία των δομών. Συμβάλλουν στο να γίνει αποδεκτή η εγκατάσταση και η λειτουργία μιας δομής φιλοξενίας ασυνόδετων ανηλίκων σε μια περιοχή, ενώ παράλληλα προσφέρουν στους φιλοξενούμενους ανήλικους καλύτερες ευκαιρίες κοινωνικής ένταξης και προετοιμασίας για την ενηλικίωσή τους.

Όσον αφορά στα **Ε.Δ.Η.Δ.**, τα ζητήματα που αναδείχθηκαν στη λειτουργία τους ήταν μικρής έκτασης και έντασης. Τα εποπτευόμενα διαμερίσματα ημιαυτόνομης διαβίωσης βρισκόμενα εντός της κοινότητας προσφέρουν συνθήκες που προσομοιάζουν στην καθημερινή ζωή, με μικρό αριθμό φιλοξενούμενων ανά διαμέρισμα, οργανωμένη καθημερινότητα και υποστήριξη προσαρμοσμένη στις ανάγκες τους. Το ασφαλές και υποστηρικτικό περιβάλλον που δημιουργείται διευκολύνει τη σταθερότητα και την αποτελεσματικότητα της φροντίδας, γεγονός που οδηγεί και σε σταθερότερες συνθήκες εργασίας για το προσωπικό. Τα οργανωτικά και λειτουργικά προβλήματα αναδεικνύουν κυρίως στρεβλώσεις στην απασχόληση του προσωπικού, την ανάγκη καλύτερης οργάνωσης της καθημερινής εποπτείας των ανηλίκων καθώς και την ανάγκη συχνής παρακολούθησης και αξιολόγησης της επάρκειας των παρεμβάσεων (follow up) προετοιμασίας για την ενηλικίωση των φιλοξενούμενων ανηλίκων, στα ζητήματα εκπαίδευσης σε δεξιότητες καθημερινής ζωής και διασύνδεσης με την αγορά εργασίας.

Συμπερασματικά, η στατιστική αποτίμηση των ευρημάτων του Β' Κύκλου Αξιολόγησης των ελέγχων που πραγματοποίησε η Μονάδα Εποπτείας, εμπλουτίστηκε με ερμηνεία και ποιοτική αποτίμηση των προκλήσεων και αδυναμιών που εντοπίστηκαν, με σκοπό τη συνδρομή σε βελτιωτικές αλλαγές. Περαιτέρω πλαισιώθηκε με πρωτοβουλίες και εναλλακτικές μεθόδους

υποστήριξης των δομών φιλοξενίας, που μπορούσαν ή μπορούν να εφαρμοστούν από το πλαίσιο αρμοδιοτήτων της Μονάδας Εποπτείας, που εστιάζουν στον έλεγχο του κράτους στη λειτουργία των δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων.

11. Αντί Επιλόγου: κατευθύνσεις βελτίωσης στην φροντίδα των ασυνόδευτων ανηλίκων

Στο πλαίσιο της ανάλυσης των ευρημάτων του Β' Κύκλου Αξιολόγησης καθίσταται σαφές ότι η σταθερή βελτίωση της ποιότητας παροχής υπηρεσιών και της εν γένει λειτουργίας των δομών φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων, απαιτούν παρεμβάσεις και ενεργό συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων. Από πλευράς Γενικής Γραμματείας, με πρωτοβουλία του Γενικού Γραμματέα Ευάλωτων Πολιτών και Θεσμικής Προστασίας:

- Επιμηκύνθηκε ο χρόνος για την έκδοση άδειας λειτουργίας των Κ.Φ.Α.Α. έως το 2028, ώστε να εξασφαλιστεί ότι η σχετική διαδικασία θα είναι βιώσιμη και αποτελεσματική.
- Γίνεται επεξεργασία προτάσεων βελτίωσης των Πρότυπων Κανόνων Λειτουργίας των Κ.Φ.Α.Α. με την αρωγή των φορέων λειτουργίας και της Ε.Υ.Σ.Υ.Δ.Μ.Ε.Υ..
- Συστήθηκε σε επίπεδο Γενικής Γραμματείας άτυπη ομάδα Πρόληψης της Παραβατικότητας, η οποία εργάζεται στην ανάπτυξη σχετικών δράσεων για τους φιλοξενούμενους των δομών φιλοξενίας όπως είναι οι επισκέψεις στελεχών της Υποδιεύθυνσης Προστασίας Ανηλίκων της ΕΛ.ΑΣ. μαζί με στελέχη της Γραμματείας σε Κ.Φ.Α.Α. με σκοπό την ενημέρωση των φιλοξενούμενων ανηλίκων για υποχρεώσεις και δικαιώματα. Η Μονάδα Εποπτείας συμμετέχει στην ομάδα και συνεισφέρει σε παρεμβάσεις πρόληψης μεταφέροντας την εμπειρία του πεδίου.
- Στελέχη της Μονάδας Εποπτείας συμμετέχουν σε επιτροπές προγραμμάτων που παρέχουν εκπαίδευση και κλινική εποπτεία στο προσωπικό των δομών φιλοξενίας.

Περαιτέρω οι έλεγχοι ανέδειξαν την ανάγκη διαμόρφωσης κατευθύνσεων βελτίωσης που αφορούν στο σύνολο των φορέων λειτουργίας. Μέσα σε ένα περιβάλλον που παρουσιάζει προκλήσεις σε πολλά επίπεδα, είναι εξέχουσας σημασίας η ανάγκη οι δομές φιλοξενίας ασυνόδευτων ανηλίκων να υποστηριχθούν στο σημαντικό ρόλο τους στην προστασία των παιδιών, ως την πιο ευάλωτη ομάδα στον μεταναστευτικό – προσφυγικό πληθυσμό. Για την επίτευξη αυτού του σκοπού απαιτούνται αλλαγές για την ενδυνάμωση της επιχειρησιακής ετοιμότητας των δομών, ώστε να ενισχυθούν ως χώροι ασφάλειας και προοπτικών για τα ασυνόδευτα παιδιά.

Η επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό και η ενίσχυση της επιστημονικής και διοικητικής εποπτείας του προσωπικού πρώτης γραμμής, μπορούν να συμβάλουν προς αυτή την κατεύθυνση. Το προσωπικό εξουθενώνεται συναισθηματικά και οικονομικά και έχει ανάγκη κινήτρων και εκπαίδευσης που θα ενθαρρύνουν την προοπτική της σταθερής παραμονής τους στο πεδίο. Παράλληλα, η επιλογή κατάλληλων προσώπων για συντονιστές και η ουσιαστική υποστήριξη στο ρόλο τους, μπορεί να ενδυναμώσει την ασφάλεια των εργαζομένων και τη συνοχή και την αποτελεσματικότητα της διεπιστημονικής ομάδας. Σημαντική είναι επίσης η

συστηματοποίηση της συνεργασίας μεταξύ της υποστηρικτικής και της επιστημονικής ομάδας, η οποία μπορεί να περιορίσει τον κίνδυνο “περιχαράκωσης” των ρόλων και να συμβάλλει στη σταδιακή καλλιέργεια της αλληλεγγύης και της συνεκτικότητας στη λειτουργία της ομάδα φροντίδας.

Επίσης εξέχουσας σημασίας είναι η ενίσχυση της αλληλεπίδρασης των ανηλίκων με το προσωπικό μέσα από μια γεμάτη και ενδιαφέρουσα καθημερινότητα μέσα και έξω από τη δομή. Ο εμπλουτισμός των προγραμμάτων και των δραστηριοτήτων θα συμβάλει και στην ενεργοποίηση των ανηλίκων. Περαιτέρω, η συμμετοχή και η τήρηση κανόνων είναι ζητήματα που πρέπει να επιδιώκονται από την πρώτη μέρα άφιξης του παιδιού, χωρίς εξαιρέσεις. Ταυτόχρονα, απαιτείται ενδυνάμωση του προσωπικού στη διαχείριση κρίσεων, με έμφαση στην πρόληψη και στην οριοθέτηση συμπεριφορών. Η κατανόηση του παιδαγωγικού ρόλου του προσωπικού και η σύνδεση πράξης με συνέπεια, μέσα από πρακτικές προσαρμοσμένες στις ανάγκες των παιδιών και σε συνεργασία με τους εντεταλμένους επιτροπείας, αποτελούν κρίσιμα στοιχεία προς αυτή την κατεύθυνση.

Ιδιαίτερη μέριμνα επίσης απαιτείται για την αναδιοργάνωση των πρακτικών που ενισχύουν την ομαλή μετάβαση των ανηλίκων προς την ενηλικίωση, κυρίως σε ό,τι αφορά στην επαγγελματική κατάρτιση και στην πρόσβαση σε νόμιμη εργασία. Η επίτευξη ισορροπίας ανάμεσα στους προσωπικούς στόχους των παιδιών, που συχνά συνδέονται με τη μετανάστευσή τους, και στους στόχους που απορρέουν από την ευρωπαϊκή κουλτούρα παιδικής προστασίας, είναι κρίσιμη. Η δυνατότητα συνδυασμού σχολικής φοίτησης με περιορισμένο ωράριο νόμιμης εργασίας, όπως εφαρμόζεται επιτυχώς σε άλλες χώρες, θα μπορούσε να αξιοποιηθεί και στην Ελλάδα, μέσα από πρωτοβουλίες ανάπτυξης δικτύων συνεργασίας με εργοδότες.

Τέλος, η εξωστρέφεια και η ανάληψη θετικών δράσεων από τις δομές φιλοξενίας μπορούν να συμβάλουν ουσιαστικά στη διασύνδεσή τους με την τοπική κοινότητα. Η επικοινωνία του σκοπού της παιδικής προστασίας και η καλλιέργεια σχέσεων καλής γειτονίας, συνιστούν βασικά βήματα για την αποδοχή των δομών από τις τοπικές κοινωνίες, τη στήριξη των παιδιών και τη βιωσιμότητα του έργου τους.

Η παρούσα 2η έκθεση ευρημάτων της Μονάδας Εποπτείας, δεν εστιάζει μόνο στην έννοια της απόκλισης από το θεσμικό πλαίσιο των προτύπων λειτουργίας το οποίο είναι βασικό στοιχείο της εποπτείας, αλλά υποδεικνύει νέες περιοχές βελτίωσης, διαμοιράζει καλές πρακτικές προσφέρει κατευθύνσεις. Μέσω αυτών επιδιώκεται η ανάδειξη της ανάγκης για σταθεροποίηση των όρων και προτύπων οργάνωσης και λειτουργίας, σε ένα σύστημα φιλοξενίας που απευθύνεται σε παιδιά που βρίσκονται στη χώρα μας μόνα, χωρίς γονεϊκή φροντίδα και προστασία. Στο πλαίσιο αυτό, αναδεικνύεται και η εκάστοτε ευθύνη των εμπλεκόμενων για δράση, με σκοπό την υποστήριξη της λειτουργίας των δομών φιλοξενίας των ασυνόδευτων ανηλίκων, ως πλαίσια παιδικής προστασίας και ασφάλειας.